

ศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษา
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้
จังหวัดพะเยา

อภิญญา คำวังสีบ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

สิงหาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษา
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้
จังหวัดพะเยา

อภิญญา คำวังสีบ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

สิงหาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ที่ปรึกษาและคณบดีวิทยาลัยการศึกษา ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “ศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยพะเยา

.....
(ดร.สันติ บุรณะชาติ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัถ)

คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

สิงหาคม 2559

The logo of the University of Phayao is a large, light purple watermark in the background. It features a central emblem with a crown and two pillars, surrounded by a circular border containing the text 'มหาวิทยาลัยพะเยา' (Mahavithayalai Phayao) in Thai and 'UNIVERSITY OF PHAYAO' in English.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถและความช่วยเหลือจาก ดร.น้ำฝน กันมา อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้คำแนะนำ แก้ไข ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย และ ดร.สุนทร ศัลยาอำ อาจารย์ที่ปรึกษาภาควิชาการบริหารการศึกษา และพระครูสุวิมลสารคุณ ดร.เจ้าคณะตำบลดอกคำใต้ ที่ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องตลอดถึงผู้เชี่ยวชาญทุกท่านในการพิจารณาเครื่องมือ ได้แก่ คุณณรงค์ชัย ศรีเมือง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันจกปก คุณธราพงศ์ เพียรจริง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ คุณสุรสิทธิ์ ป้อมภา ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ คุณพัชรี ฝั้นถึงภูมิ นักวิชาการศึกษากองการบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อบุพการี ครอบครัว ที่เป็นผู้ให้กำลังใจและขอกราบขอบคุณอาจารย์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ทุกท่าน ขอขอบคุณรุ่นพี่ เพื่อนนิสิตการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดีในระหว่างการศึกษา ด้วยดีมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ที่ได้อนุเคราะห์อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่ บุพการี และผู้มีพระคุณทุกท่าน

อภิญา คำวังสืบ

ชื่อเรื่อง: ศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐาน
การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ผู้ศึกษาค้นคว้า: อภิญญา คำวงสืบ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา,
2559

อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.น้ำฝน ก้นมา

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บทคัดย่อ

ศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวนทั้งหมด 113 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีสภาพการบริหารจัดการมากทุก ๆ ด้าน

2. แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา 1) แนวทางด้านการบริหารจัดการ ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ อยากรให้ทางกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดสรรเงินเดือน ค่าตอบแทนครูให้ทันต่อเหตุการณ์และเป็นปัจจุบัน 2) แนวทางด้านบุคลากร จัดบุคลากรเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบให้ดีกว่านี้และเหมาะสมกับคุณวุฒิ ควรมีการจัดอบรม เรื่องการทำวิจัยในเด็กปฐมวัย และการอบรมสื่อการสอน เพิ่มทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ 3) แนวทางด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย จัดติดตั้งมุ้งลวด ปูพื้นทางเดินรอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดติดตั้งเครื่องเล่นสนามให้มีมาตรฐาน จัดขอรวบรวมวีวีบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) แนวทางด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็กควรจัดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยให้ตรงกับกิจกรรมของเด็ก ควรจัดให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก 5) แนวทางด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6) แนวทางด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เด็กขาดการแข่งขันกีฬา ร่วมกับชุมชน อยากรให้เครือข่ายมีกิจกรรมกลุ่ม เช่น การผลิตสื่อ เยี่ยมศูนย์ในเครือข่าย

Title: STUDY OPERATION AND GUIDELINES FOR THE MANAGEMENT OF CHILD DEVELOPMENT CENTER BY
THE CHILD DEVELOPMENT CENTER IN DOKKHAMTAI DISTRICT, PHAYAO PROVINCE.

Author: Apinya Khamwangsueb, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao,
2016

Advisor: Dr.Namfon Gunma

Keywords: Operation and guidelines for the management of child development center

ABSTRACT

Studying about Child Development Center's working and process of management, according to the standard of Child Development Center in Dok Kham Tai District, Phayao. The proposes of the research are; 1) To study Child Development Center's working 2) To study about Child Development Center's process of management in Dok Kham Tai District, Phayao, according to the standard of Child Development Center. There are 113 populations in this research. The research instruments is questionnaire. Data analysis by using statistics of percentile, average, and standard deviation.

The results of the research are;

1. Child Development Center's working according to the standard of Child Development Center in Dok Kham Tai District, Phayao. There are 6 items. They are management, personnel, building, environment and safety, Academic and Curriculum, Local participation and organization supporting, and Child Development Center's network. All items are in more level.

2. Child Development Center's process of management in Dok Kham Tai District, Phayao, according to the standard of Child Development Center in Dok Kham Tai District, Phayao. 1) In process of management: all parts of organization should participate and allocate enough budget.They want dealing with compensation to be present and on time. 2) In personnel, they should put the right man in the right job and right qualification. And there should be training about How to Do the Research for Childhood, How to Produce Teaching Media, and working skills. 3) In building, environment and safety; they should provide mosquito wire screen, tiled blocks on the footpath around the Child Development Center, equip standard players and build the fence around the Child Development Center 4) In Academic and curriculum of Child Development Center, the teacher or child care teacher should provide modern teaching media and right to the activity and age of the children. 5) In Local participation and organization supporting, they should support the activities of Child Development Center 6) In Child Development Center's network, the children don't participate in sporting with the local. They want to join with others network; for example producing teaching media with the others network and visiting the others network Child Development Center.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ..	8
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.	45
การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	50
แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
กรอบแนวคิดการวิจัย	64
3 วิธีดำเนินการวิจัย	65
ประชากร.....	65
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ หน่วยงานที่สังกัด ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง และ ระดับการศึกษา.....	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (ต่อ)	
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	71
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ในแต่ละด้าน.....	81
5 บทสรุป	86
สรุปผลการวิจัย	86
อภิปรายผลการวิจัย	89
ข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	101
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	102
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการหาค่าความเที่ยงตรงและคุณภาพของ เครื่องมือ	110
ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	111
ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า	119

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) จำแนกตามเพศ อายุ หน่วยงานที่สังกัด ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง และระดับ การศึกษา	70
2 แสดงสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	72
3 แสดงสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร.....	73
4 แสดงสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	75
5 แสดงสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	76
6 แสดงสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	78
7 แสดงสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	80
8 แสดงแนวทางด้านบริหารจัดการ	81
9 แสดงแนวทางด้านบุคลากร	82
10 แสดงแนวทางด้านอาคาร สถานที่และความปลอดภัย	82
11 แสดงแนวทางด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์	83
12 แสดงแนวทางด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน.....	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 13 แสดงแนวทางด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย..... 84

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	64

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นมิติใหม่ของการพัฒนาชุมชน เพื่อส่งเสริมการศึกษาและความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้นและนับวันจะมีความสำคัญต่อชุมชนมากยิ่งขึ้น แต่เดิมเด็กอยู่กับครอบครัวที่มีผู้ใหญ่ดูแลเพราะครอบครัวไทยแต่โบราณเป็นครอบครัวแบบขยาย คือ มีปู่ ย่า ตา ยาย อยู่รวมกันแต่ปัจจุบันสังคมไทยกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมีแต่พ่อแม่ลูก อีกทั้งแม่ยังออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว ดังนั้น พ่อแม่จึงจำเป็นต้องนำลูกไปไว้ตามสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานบริหารทารกหรือโรงเรียนอนุบาลเร็วขึ้น การศึกษาปฐมวัยจึงกลายเป็นความจำเป็นของชีวิตมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ในอดีตที่ผ่านมาเรามักจะละเลยไม่ได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาในวัยนี้เท่าที่ควร (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 47)

การบริหารด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีสิทธิ์บริหารและจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ในการประสาน และส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) โดยมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมซึ่งได้กำหนดแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบคลุมลักษณะงาน โดยจำแนกการดำเนินงานกว้าง ๆ ออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ 2) มาตรฐานด้านบุคลากร 3) มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และ 6) มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553) ซึ่งโดยเฉพาะในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาของแต่ละท้องถิ่นนั้นเกิดขึ้นระหว่างสองฝ่าย คือ ทั้งชุมชนและสถานศึกษา เป็นการเอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน

ชุมชนต้องร่วมสร้างความเข้มแข็งให้กับบ้าน วัด โรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มทุนทางสังคม สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมคิด ร่วมทำให้พื้นที่เจริญยิ่งขึ้น โดยร่วมพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณภาพเพื่อเป็นทุนทางมนุษย์

การพัฒนาเด็กเล็กไม่ใช่เพียงเฉพาะที่เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเท่านั้น แต่การพัฒนาเด็กเล็ก จะต้องเชื่อมโยงระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่ครอบครัวและชุมชนในเชิงบูรณาการ เพราะว่าเด็กเป็นหัวใจสำคัญในระบบมนุษย์นิเวศ เด็กจะมีลักษณะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับการมีปฏิสัมพันธ์ของเด็กกับสิ่งแวดล้อม จะเห็นว่าสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ คุณภาพ และพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับตัวเด็กมากที่สุดก็คือครอบครัวและชุมชน โดยในแต่ละบริบทของสังคมจะมีการส่งคุณค่าที่แตกต่างกัน ในครอบครัวจะเริ่มต้นจากความรัก ความอบอุ่นใจ ความปรารถนาดีเหมือน ดังคำที่ว่า “เด็กเป็นเพชรที่พ่อแม่ปรารถนา จะให้เกิดจากการเจียรระไนหรือทำให้งดงามให้สวยงามเพราะ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับครอบครัว” ทุกครอบครัวก็อยากให้เห็นเด็กของเขาเติบโต เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข ซึ่งชุมชนคงจะหนีไม่พ้นที่จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้เกื้อหนุนเกื้อกูลให้เด็กได้รับความรู้สึกที่ดีรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนั้น ๆ สุดท้าย คือ สภาพของสังคมที่จะต้องสร้างสภาวะปลอดภัยที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น แล้วเขาจะเติบโตขึ้นมาได้อย่างมีความสุขและถ้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเพียงแค่สถานรับเลี้ยงเด็ก โดยไม่มีการส่งเสริมพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านอย่างสมดุลสมวัย ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็ไม่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550, หน้า 100)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลายแห่ง ได้รับงบประมาณน้อยไม่เพียงพอต่อการปรับปรุง ให้มีสิ่งแวดล้อมที่ดี พบว่า ปัญหาของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมยังขาดงานอีกหลายด้าน 1) ด้านงานวิชาการขาดแผนการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐาน 2) ครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับการศึกษาต่อถึงระดับปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัย 3) ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชนครูผู้ดูแลเด็กบางคนยังบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง จึงขาดความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา การศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้จังหวัดพะเยา มีจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น 27 แห่ง มีที่มาจาก 2 แหล่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง จำนวน 9 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนมาจากกรมการศาสนาของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย จำนวน 18 แห่ง (ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ณ วันที่ 17 สิงหาคม 2558) นับตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 41 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม

และความต้องการภายในท้องถิ่นและพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา รัฐได้เริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมากขึ้น โดยมุ่งเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และมีการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559 เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและประเทศชาติตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และนำนโยบายและแผนการศึกษาดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้มีอย่างน้อยเพียงใด และการบริหารจัดการศึกษาได้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กและด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นข้อมูลแนวทางแก้ปัญหา นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุง เสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเท่าเทียมกันทุกแห่งและสามารถนำเสนอผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 33 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 68 คน ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 12 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา รวมทั้งหมด 113 คน

ด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ การบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ตั้งแต่เดือน สิงหาคม 2558 ถึงเดือน เมษายน 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

สภาพการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง การบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยการนำเอาการตัดสินใจและนโยบายไปปฏิบัติที่เป็นอยู่หรือดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวทางการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง ทิศทางที่ควรใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้า ด้วยวิธีการหรือกระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนที่ดีขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ตามความเห็นของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ที่ทำให้การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา บรรลุวัตถุประสงค์ ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบล ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้ง จากผู้ที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ในการอบรมเลี้ยงดูประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา

ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ดูแลเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ซึ่งหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดจ้าง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินการบริหารจัดการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินงานตามระเบียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ได้มาตรฐานและคุณภาพด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านบุคลากร หมายถึง การกำหนดคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก จะต้องมีความรู้ คุณสมบัติ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง มีอาคารมั่นคง แข็งแรงและปลอดภัยถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็กความสะอาด และถูกสุขลักษณะของห้องส้วม ความสะอาดและเพียงพอของพื้นที่ใช้สอย บรรยากาศภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีการกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะ มีการป้องกันแมลงและพาหนะนำโรค เครื่องใช้สำหรับเด็กมีเพียงพอและสะอาด ความปลอดภัยของสนามเด็กเล่นและอุปกรณ์ มีการกำหนดมาตรการความปลอดภัย การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การดำเนินงานสำหรับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรการศึกษา การพัฒนาเด็กด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา) ด้านการเขียนแผน การจัดประสบการณ์ การจัด กิจกรรมประจำวันและโภชนาการสำหรับเด็ก ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านวัดผลและประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญ โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียน) ด้านวิจัยในชั้นเรียน ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์กับ ชุมชน

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำแผนงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนา เด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ ในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
2. ทำให้ทราบสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
3. ทำให้ทราบแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไว้ดังนี้

1. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2553) หนังสือมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2553 ได้กล่าวว่า กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553 ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550) โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

มาตรฐาน 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการกฎหมายระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ แบ่งการบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล

1. ด้านการบริหารงาน

1.1 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใดประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องมีความพร้อมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ และกำหนดให้มีโครงสร้างส่วนราชการ รวมทั้งบุคลากรที่รับผิดชอบ ได้แก่ ส่วน/กอง/สำนักการศึกษา โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และต้องมีจำนวนเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี ที่เข้ารับบริการไม่น้อยกว่า 20 คน

1.1.2 จัดทำโครงการและแผนจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขอความเห็นชอบ สภาท้องถิ่น

1.1.3 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.4 จัดทำแผนดำเนินงาน ได้แก่ สำรวจสำมะโนประชากรเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี แผนรับนักเรียน การจัดบุคลากร การจัดชั้นเรียน และการงบประมาณ เป็นต้น

1.1.5 จัดทำระเบียบองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าด้วย การดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.6 รายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครอง ทราบ กรณีที่ไม่มีสถานที่ก่อสร้างเป็นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องได้รับความยินยอม จากเจ้าของกรรมสิทธิ์อนุญาตให้ใช้สถานที่ก่อสร้างและการบริหารจัดการศูนย์ฯ แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 การย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

1.2.2 ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเรื่องเสนอต่อหน่วยงาน ต้นสังกัดตามลำดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอขอความเห็นชอบ จากสภาท้องถิ่น

1.2.3 จัดทำแผนการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.4 จัดทำประกาศย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.5 รายงานการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่นทราบ

1.3 การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศึกษาวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นในการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสนอองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.3.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

1.3.2 นำผลการประชาคมพิจารณาเสนอผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอขอ ความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.3.3 จัดทำประกาศยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยให้มีผลเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน

1.3.4 รายงานยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ

1.4 การให้บริการการอบรมเลี้ยงดูการจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับ สังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาระดับที่สูงขึ้นต่อไป ดังนี้

1.4.1 ระยะเวลาเรียนรู้ในรอบปีการศึกษา เริ่มต้นปีการศึกษาในวันที่ 16 พฤษภาคม และสิ้นปีการศึกษาในวันที่ 15 พฤษภาคม ของปีถัดไป โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เปิดภาคเรียนรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 230 วัน และปิดภาคเรียนตามปกติในรอบปีการศึกษา ดังนี้

1) ภาคเรียนที่ 1 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 16 พฤษภาคม วันปิดภาคเรียน วันที่ 11 ตุลาคม

2) ภาคเรียนที่ 2 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 1 พฤศจิกายน วันปิดภาคเรียน วันที่ 1 เมษายน ของปีถัดไป

หมายเหตุ: หากวันเปิดภาคเรียนตรงกับวันหยุดราชการให้เปิดเรียนในวันทำการถัดไปกรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดประสงค์จะเปิดและปิดภาคเรียนแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้

1.4.2 สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของชุมชนและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น

การกำหนดระยะเวลาเรียนรู้การเปิดและปิดภาคเรียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเป็นประกาศ

1.4.3 การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่

- 1) อาหารกลางวัน
- 2) อาหารว่าง
- 3) เครื่องนอน
- 4) อาหารเสริม (นม)
- 5) วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษา และวัสดุครุภัณฑ์
- 6) การตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปี โดยบุคลากรทาง
- 7) การแพทย์และสาธารณสุข
- 8) บริการอื่น ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม เช่น เป็นศูนย์ 3 วัย และหรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น

1.4.4 การให้บริการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็ก อายุ 2-5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือใกล้เคียงได้ตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4.5 จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ให้เด็กเล็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา) เหมาะสมตามวัย ศักยภาพของเด็กแต่ละคนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

1.4.6 1กรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อประชุม สัมมนา ฝึกอบรม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการและชุมชน หรือเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจเปิดเรียนได้ตามปกติ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 15 วัน หากเป็นเหตุพิเศษที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณะ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ ไม่เกิน 30 วัน โดยให้ทำคำสั่งปิดเป็นหนังสือและต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบตามจำนวนวันที่สั่งปิด

1.4.7 ในระหว่างปิดภาคเรียนหรือปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามข้อ 1.4.5 ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก หรือพนักงานจ้างอื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตรียมการ

ด้านวิชาการ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก สื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อม หรือการพัฒนาศูนย์ในด้านต่าง ๆ หรืองานด้านการศึกษาปฐมวัยอื่น

1.5 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสมจากชุมชน และผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

- 1.5.1 ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา
- 1.5.2 ผู้นำทางศาสนา
- 1.5.3 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.5.4 ผู้แทนชุมชน
- 1.5.5 ผู้แทนผู้ประกอบการ
- 1.5.6 ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

ให้คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธาน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการโดยตำแหน่งและให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบเลิกหรือย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. พิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการ และแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
6. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
7. ส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่มีกฎหมายระเบียบหรือตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และจังหวัดกำหนด

1.6 การบริหารงบประมาณ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จากเงินรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแนวทาง ดังนี้

1.6.1 งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้จ่าย คือ ค่าอาหารเสริม (นม) ค่าอาหารกลางวัน ค่าตอบแทน และค่าครองชีพของบุคลากร เงินประกันสังคมของบุคลากร ค่าวัสดุการศึกษา ค่าพาหนะนำส่งเด็กไปสถานพยาบาลทุนการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นต้น

1.6.2 งบประมาณเงินรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นวิธีการจัดหางบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

- 1) จัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระยะ 3 ปี เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษาและแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น
- 2) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
- 3) จัดทำแผนจัดหาพัสดุรายปี
- 4) จัดทำแผนจัดหาพัสดุ
- 5) ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุฯ
- 6) จัดทำสมุดคัมภีร์งบประมาณรายจ่ายในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ เพื่อรายงานและการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

1.6.3 งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการนำรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

1.6.4 วิธีการจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์การเรียนและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

- 1) แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์การเรียนและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) แจ้งให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำรวจความต้องการในการใช้หนังสือ วัสดุอุปกรณ์การเรียนและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์และประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้อันของเด็กแต่ละวัย
- 3) ขออนุมัติดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การพัสดุขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4) จัดทำทะเบียนควบคุมวัสดุและครุภัณฑ์
- 5) ดำเนินการเบิกจ่ายหนังสือ วัสดุอุปกรณ์การเรียนและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ได้มาให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.6.5 การเบิกจ่ายงบประมาณ ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย วิธีการงบประมาณขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2543 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการนำรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 รวมถึงระเบียบหรือหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.7 การบริหารงานบุคคล

กรณีที่เป็นพนักงานจ้าง

1.7.1 การสรรหา/เลือกสรรและปรับสถานภาพ

1) ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสรรหาและเลือกสรรบุคคล เพื่อเป็นพนักงานจ้างตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนดโดยยึดหลักสมรรถนะความเท่าเทียมกันในโอกาส และประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญด้วยกระบวนการที่ได้มาตรฐาน ยุติธรรม และโปร่งใส เพื่อรองรับการตรวจสอบตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยคณะกรรมการดำเนินการสรรหาประกอบด้วย ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประธาน โดยที่ผู้อำนวยการกอง/สำนักงานการศึกษาเป็นกรรมการ และหัวหน้าสำนักปลัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการและ

เลขานุการ ทั้งนี้ นายกองดีกรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา
ร่วมเป็นคณะกรรมการได้ตามเหมาะสม

1.7.2 หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ มท 0809.2/10297 ลงวันที่
10 พฤศจิกายน 2547
- 2) หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ มท 0809.5/ว 85 ลงวันที่
21 มิถุนายน 2550
- 3) หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ มท 0893.4/ว 1469 ลงวันที่
8 กรกฎาคม 2551

1.7.3 การกำหนดอัตราบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้หัวหน้าศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก 1 อัตรา มีครูผู้ดูแลเด็กเล็ก 1 คน ต่อ เด็ก 20 คน หากมีเศษตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป ให้เพิ่ม
ผู้ดูแลเด็กได้อีก 1 คน สำหรับอัตราผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กและตำแหน่งอื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กำหนดได้ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับฐานะการคลัง

1.7.4 การปรับสภาพพนักงานจ้างทั่วไป ตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และ
ครูผู้ดูแลเด็กเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น ส่วนที่ 10 มท 0893.4/ ว 80 ลงวันที่ 10 มกราคม 2550 และหนังสือกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่นที่ มท 0893.4/ว 846 ลงวันที่ 22 เมษายน 2551

1.7.5 การคัดเลือกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ดำเนินการสรรหาและเลือกสรรบุคคลเพื่อเป็นพนักงานจ้างตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไป
ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยยึดหลักสมรรถนะความเท่าเทียมกัน
ในโอกาส และประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญด้วยกระบวนการที่ได้มาตรฐานยุติธรรม
และโปร่งใส เพื่อรองรับการตรวจสอบตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
โดยคณะกรรมการดำเนินการสรรหา ประกอบด้วย ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เป็นประธาน โดยที่ผู้อำนวยการกอง/สำนักการศึกษาเป็นกรรมการ และหัวหน้าสำนักปลัดหรือ
ผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ นายกองดีกรปกครองส่วนท้องถิ่น
สามารถแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาร่วมเป็นคณะกรรมการได้ตามความเหมาะสม

1.7.6 การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิสวัสดิการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กำหนดค่าตอบแทนสิทธิสวัสดิการของผู้ดูแลเด็กให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลาง
พนักงานส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.7.7 การประเมินผลการปฏิบัติงานการประเมินเพื่อนำผลการประเมินไปใช้
เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในเรื่องการเลื่อนค่าตอบแทน การต่อสัญญาจ้าง เป็นต้น กรณี

ที่จะต่อสัญญาจ้างให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาจากผู้ดำรงตำแหน่งเดิม เป็นลำดับแรก โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประชุมพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก หากคณะกรรมการมีมติประเมินผลการปฏิบัติงานผู้นั้นไม่ต่ำกว่าระดับดีให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อสัญญาจ้างต่อไป เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

1.7.8 การพัฒนาบุคลากรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการอบรม ศึกษาดูงาน รวมถึงการติดตามนิเทศประเมินผลการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้พัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพทางการศึกษาและการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

1.8 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.8.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ประเภท คือ

- 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง
- 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน และกรมศาสนา

1.8.2 การบริหารจัดการ

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และที่ได้รับ การถ่ายโอนจากกรมพัฒนาชุมชนและสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับถ่ายโอน จากกรมการศาสนา ให้ปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็ก ก่อนระดับประถมศึกษาในศาสนสถาน ตามหนังสือคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ นร 0107/ว 20522 ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2551 ดังนี้

2.1) กรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เลือกรูปแบบการบริหารแบบที่ 1 ที่มอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2) กรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เลือกรูปแบบการบริหารแบบที่ 2 และที่ 3 ให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นและกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ทั้งในด้านบริหารบุคคล งบประมาณ และวิชาการ ด้านบุคลากรบุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนา เด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นจะต้องมีคุณสมบัติบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษาอบรม เลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น มีนโยบายสนับสนุนผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความก้าวหน้าและมั่นคงทางวิชาชีพ โดยได้แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้น ดังนี้

มาตรฐาน 2 ด้านบุคลากร

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดคุณสมบัติสถานภาพและบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็กให้สอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลเรื่องตำแหน่งและวิทยฐานะ พนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล (เพิ่มเติม) ซึ่งได้กำหนดให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น แต่การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลกำหนดได้ต้องเป็นกรณีที่ได้รับการจัดสรรอัตราจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วเท่านั้น ดังนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ผู้ดูแลเด็กซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีบทบาทตามความรับผิดชอบตามมาตรฐานที่ 2 นี้ไปก่อน ดังนี้ มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้ จึงได้กำหนดคุณสมบัติของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็กออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น และกรณีที่มีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น มีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง คือ

1.1.1 มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาเอกอนุบาลหรือปฐมวัยหรือทางอื่นที่ ก.ท. กำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งนี้

1.1.2 ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยได้รับหนังสือรับรองจากนายจ้าง

1.1.3 มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

1.2 กรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไป สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษา หรือปริญญาอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรองและมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.4 มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

1.5 มีความรู้เรื่องโภชนาการและอาหารเป็นอย่างดี

1.6 ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

1.7 มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

1.8 ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

1.9 แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดีสุขภาพแข็งแรงไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบและไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด บทบาทหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามแผนงานที่วางได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ งานบุคลากรและการบริหารจัดการ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนงานธุรการการเงินและพัสดุ และงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2. ครูผู้ดูแลเด็ก

2.1 กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น มีคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง ดังนี้

2.1.1 มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ทุกสาขาวิชาเอกหรือทางอื่นที่ ก.ท. กำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง

2.1.2 ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยได้รับหนังสือรับรองจากนายจ้าง

2.1.3 มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

2.2 กรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.1 มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ทุกสาขาวิชาเอกหรือทางอื่นที่ ก.ท. กำหนด หรือปริญญาอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรอง และมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.2.2 มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไป ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

2.2.3 มีความรู้เรื่องโภชนาการและอาหารเป็นอย่างดี

2.2.4 ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

2.2.5 ไม่มีประวัติการกระทำ19ผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

2.2.6 ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

2.2.7 แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ

2.2.8 รายแรงไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

มาตรฐาน 3 ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้แก่เด็ก ดังนั้น ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคารสถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรงถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจไว้วางใจการก่อสร้างและพัฒนาอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็กโดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสมจะส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็กและฝึกสุขนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้องซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่

1.1 ที่ตั้งสถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมีหรือสารพิษ มลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะภัยต่าง ๆ ตามมาตรฐานความจำเป็นและเหมาะสม

1.2 จำนวนชั้นของอาคาร รั้ว ตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความเหมาะสมและความสูงของตัวห้องไม่ควรน้อยกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

1.3 ทางเข้า-ออกจากตัวอาคาร ต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุร้ายแรงใด ๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า-ออก 2 ทาง และแต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80.00 เซนติเมตร

1.4 ประตู-หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรงอยู่ในสภาพใช้งานได้ดีมีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้องและความสูงของหน้าต่างควรอยู่ที่ประมาณ 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้นให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้บริเวณประตู-หน้าต่างไม่ควรมีส่วนติดขวางใด ๆ มาปิดกั้นช่องทางลม และแสงสว่าง

1.5 พื้นที่ใช้สอยพื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหารและการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วยโดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะ หรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลาและอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์หรือย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

1.5.1 บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการ ดังนี้ 1) จัดให้มีการระบายอากาศที่ดีปลอดโปร่งไม่มีเสียงรบกวน และแสงสว่างไม่จ้าเกินไป 2) อุปกรณ์เครื่องนอนต่าง ๆ มีความสะอาด โดยนำไปปัดฝุ่นตากแดดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง 3) จัดแยกเครื่องนอน หมอน ผ้าห่มสำหรับเด็กแต่ละคนโดยเขียนหรือปักชื่อไว้ไม่ใช้ร่วมกันเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค 4) หมั่นตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์หรือแมลงต่าง ๆ มารบกวน ในบริเวณพื้นที่สำหรับการนอน

1.5.2 บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็กควรออกแบบให้มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ร่วมกลุ่มและแยกกลุ่มย่อยในกิจกรรมการเรียนรู้อิสระการเล่นสร้างสรรค์หรือการอ่านหนังสือเล่นต่อแ่งไม้ที่ต้องการมุมเงียบ และมีพื้นที่สำหรับการเล่นที่เลอะ หรือเปียกต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และมีอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

1.5.3 บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก มีแสงสว่างพอเหมาะ มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้ บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร ต้องทำความสะดวกอย่างสม่ำเสมอและควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีสภาพแข็งแรงและใช้งานได้ดี

1.5.4 บริเวณที่พักเด็กป่วยต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลตลอดเวลา กรณีไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

1.5.5 บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัวต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควรและมีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่วางและเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความสะดวกและความปลอดภัยเป็นหลัก

1.5.6 บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดตัวเด็กและมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่วางผ้าเช็ดมือ และแปรงสีฟัน ในขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีส่วนที่เพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวกและพื้นไม่ลื่น

1.5.7 ห้องส้วมสำหรับเด็กต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็กโดยเฉลี่ย 1 แห่งต่อเด็ก 10-12 คน โถส้วมมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก โดยมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่าย มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและพื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอนหรือกุญแจและมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอกและไม่ควรไกลจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคารจะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน กรณีที่ไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจตัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็ก

1.5.8 ห้องเอนกประสงค์สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาเด็กการรับประทาน อาหาร หรือการนอน คำนึงถึงความสะดวกและการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม หากเป็นอาคารชั้นเดียวต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคาโดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร แต่กรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.40 เมตร อาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

1.5.9 บริเวณพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูลจะต้องมีพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร โดยมีจำนวนและขนาดเพียงพอถูกสุขลักษณะและมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

1.5.10 บันไดควรมีความกว้างแต่ละช่วง ไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนกว้าง ไม่น้อยกว่า 20.00 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นมีราวและลูกกรง ไม่น้อยกว่า 90.00 เซนติเมตร มีราวเดี่ยวเหมาะสำหรับเด็กได้เกาะขึ้นบันไดและระยะห่างของลูกกรง ต้องไม่เกิน 17.00 เซนติเมตร เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยให้เด็กสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ภายในอาคาร

2.1.1 แสงสว่าง ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติสม่ำเสมอทั่วทั้งห้องเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา เป็นต้น ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2-3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

2.1.2 เสียง ต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกิน (ระหว่าง 60-80 เดซิเบล) อาคารควรจะต้องอยู่ในบริเวณที่มีระดับเสียงเหมาะสม

2.1.3 การถ่ายเทอากาศ ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกโดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตูและช่องลมรวมกันแล้ว ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสมสำหรับบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่

2.2 ภายนอกอาคาร

2.2.1 รั้ว ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็กและควรมีทางเข้า-ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้าง ไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2.2.2 สภาพแวดล้อมและมลภาวะ ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะและควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุขฝุ่นและองกิ่นหรือเสียงที่รบกวนมีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำการระบายอากาศและการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้แหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรคโดยเฉพาะควรกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.2.3 พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้งเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัยและมีพอสมควรกับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะหรือในสถานที่อื่น ๆ ได้ ก็ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจะจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณวัดหรือในสวนสาธารณะ เป็นต้น โดยต้องให้เด็กปฐมวัยมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน

2.2.4 ระเบียง ต้องมีความกว้างของระเบียง ไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และหากมีที่นั่งตามระเบียงด้วย ระเบียงต้องกว้าง ไม่น้อยกว่า 1.75 เมตรของระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร นอกจากนี้ ควรสอบสภาพความคงทน แข็งแรงและสภาพการใช้งานปลอดภัยสำหรับเด็กด้วย

3. ด้านความปลอดภัย

3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

3.1.1 ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร

3.1.2 ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร

3.1.3 ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่让孩子เล่นได้และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพวง

3.1.4 หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่ายหรือแหลมคม หากเป็นไม้ต้องไม่เสี้ยนไม้หรือแหลมคม

3.1.5 จัดให้มีตู้เก็บยาและเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาลวางไว้อยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้และเก็บไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก

3.1.6 ใช้วัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วม และเก็บจำพวกเคมีหรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก

3.1.7 ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคารรวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

3.1.8 มีระบบการล็อคประตูเข้า-ออกนอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด-ปิดได้ ควรมึกริ่งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตูสำหรับห้องครัวและที่ประกอบอาหารควรมีประตูเปิด-ปิด ที่ปลอดภัยเด็กเข้าไปไม่ได้

3.1.9 ติดตั้งอุปกรณ์ เพื่อป้องกันพาหะนำโรคและมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

3.1.10 มีตู้หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคงสำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

3.1.11 เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง

3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

3.2.1 มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัยอย่างสม่ำเสมอไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

3.2.2 มีการฝึกอบรมบุคลากรในเนื้อหาด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3.2.3 มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโรงพยาบาลไว้ เพื่อติดต่อได้อย่างทันที่วงที่กรณี เกิดเหตุการณ์คับขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กและควรมีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ สำหรับการปฐมพยาบาลติดประจำไว้ในที่เปิดเผย

3.2.4 มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็กประจำเป็นต้องมีไว้ กรณีอาจต้องพาเด็กไปพบแพทย์

มาตรฐาน 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูและได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา)
2. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์ รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ
4. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็ก ตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น
5. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังต่อไปนี้

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็ก

อาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเชื่ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

- 2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
 - 2.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย
 - 2.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
 - 2.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
 - 2.5 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก
- การบูรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น**

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาขึ้นมาจากการสำรวจความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น โดยการศึกษา เอกสารท้องถิ่นและงานวิจัย มาประกอบเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย

1.1 หลักการ

การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้ใกล้ชิด (หัวหน้าศูนย์/ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ปกครอง/ชุมชน)

- 1.1.1 ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
- 1.1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงวิถี ชีวิตของเด็ก
- 1.1.3 กิจกรรมบูรณาการ ผ่านการเล่น

ที่พึงประสงค์

1.1.4 มีชีวิตประจำวันที่มี คุณภาพ

1.1.5 ร่วมมือกันระหว่าง ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา

1.2 จุดมุ่งหมาย

เด็กมีพัฒนาการโดยรวมตามศักยภาพและมาตรฐานคุณลักษณะ

1.3 สารการเรียนรู้

1.3.1 ประสบการณ์สำคัญ

- 1) ด้านร่างกาย
- 2) ด้านอารมณ์-จิตใจ
- 3) ด้านสังคม
- 4) ด้านสติปัญญา

1.3.2 สารที่ควรเรียนรู้

- 1) เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
- 2) เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมเด็ก
- 3) ธรรมชาติรอบตัว
- 4) สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก
- 5) วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 6) อื่น ๆ

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย

2.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 2 ปี

2.1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

2.1.2 ใช้ทักษะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน

2.1.3 มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน แสดงออกทางอารมณ์

2.1.4 รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

2.1.5 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

2.1.6 ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย

2.1.7 สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

2.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3-5 ปี

2.2.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

2.2.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

2.2.3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

2.2.4 มีคุณธรรม จริยธรรม

2.2.5 ชื่นชมและกล้าแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย

2.2.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

2.2.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเป็นไทย

2.2.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

2.2.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

2.2.10 มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

2.2.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

2.2.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

3. คุณลักษณะตามวัย

3.1 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 2 ปี

3.1.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1) วิ่งคล่องขึ้นแต่ไม่สามารถหยุดได้ทันที
- 2) เดินถอยหลังได้
- 3) เดินขึ้นลงบันไดได้เองโดยวางเท้าทั้ง 2 ข้าง บนบันไดขั้นเดียว
- 4) สลับเท้าขึ้นบันไดได้เมื่ออายุย่าง 3 ปี
- 5) หยิบของชิ้นเล็ก ๆ ได้ แต่หลุดมือง่าย
- 6) จับดินสอแท่งใหญ่ ๆ ได้ด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ

3.1.2 พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

- 1) แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ด้วยคำพูด
- 2) มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เมื่อได้รับการยอมรับหรือชมเชย
- 3) ความเป็นตัวของตัวเอง

3.1.3 พัฒนาการด้านสังคม

- 1) เล่นร่วมกับคนอื่น แต่ต่างคนต่างเล่น

- 2) เริ่มรู้จักเล่นเป็นกลุ่มกับเด็กอื่น
- 3) พยายามช่วยตัวเองในเรื่องการแต่งตัว
- 4) รู้จักขอและเริ่มรู้จักให้
- 5) เริ่มรู้จักรอคอย มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

3.1.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1) มีช่วงความสนใจกับของบางอย่างได้นาน 3-5 นาที
- 2) ชอบดูหนังสือภาพ
- 3) ชอบฟังบทกลอน นิทาน คำคล้องจอง
- 4) สนใจค้นคว้า สำรวจสิ่งต่าง ๆ
- 5) เริ่มประโยคคำถาม อะไร
- 6) สนใจสิ่งรอบตัว
- 7) วางของซ้อนกันได้ 4-6 ชั้น

4. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 3 ปี

4.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- 4.1.1 กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
- 4.1.2 รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
- 4.1.3 เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
- 4.1.4 เขียนรูปวงกลมตามแบบได้

4.2 พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

- 4.2.1 แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
- 4.2.2 ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
- 4.2.3 กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดน้อยลง

4.3 พัฒนาการด้านสังคม

- 4.3.1 รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
- 4.3.2 ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
- 4.3.3 เล่นสมมติได้
- 4.3.4 รู้จักรอคอย

4.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 4.4.1 สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้
- 4.4.2 บอกชื่อของตนเองได้

- 4.4.3 ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
- 4.4.4 สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้
- 4.4.5 สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ
- 4.4.6 ร้องเพลงท่องคำกลอนคำคล้องจองและแสดงท่าทางเลียนแบบได้
- 4.4.7 รู้จักใช้คำถาม อะไร
- 4.4.8 สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ
- 4.4.9 อยากรู้ อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

5. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 4 ปี

- 5.1 พัฒนาการด้านร่างกาย
 - 5.1.1 กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
 - 5.1.2 รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
 - 5.1.3 เดินขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้
 - 5.1.4 เขียนรูปลี่เหลี่ยมตามแบบได้ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
 - 5.1.5 ระบายสีอย่างอิสระไม่ชอบอยู่เฉย
- 5.2 พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ
 - 5.2.1 แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
 - 5.2.2 เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
 - 5.2.3 ชอบทำทนายผู้ใหญ่
 - 5.2.4 ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ
- 5.3 พัฒนาการด้านสังคม
 - 5.3.1 แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง
 - 5.3.2 เล่นร่วมกับคนอื่นได้
 - 5.3.3 รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง
 - 5.3.4 แบ่งของให้คนอื่น
 - 5.3.5 เก็บของเล่นเข้าที่
- 5.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา
 - 5.4.1 จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้
 - 5.4.2 บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
 - 5.4.3 พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำแนะนำ
 - 5.4.4 สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง

5.4.5 สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น

5.4.6 รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

6. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 5 ปี

6.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางด้านร่างกายได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นคง

6.2 พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

6.2.1 แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม

6.2.2 ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น

6.2.3 ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

6.3 พัฒนาการด้านสังคม

6.2.4 ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง

6.2.5 เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้

6.2.6 มีมารยาทในสังคมที่งดงามมีจิตอาสา

6.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นและสร้างสรรค์งานตามศักยภาพ

7. การจัดประสบการณ์ เด็กอายุ 2 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 2 ปี เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม ได้พัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

8. หลักการจัดประสบการณ์ ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้

8.1 เลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพที่ดีและปลอดภัย

8.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กด้วยวาจาและท่าทีที่อบอุ่นเป็นมิตร

8.3 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการและพัฒนาการของเด็ก

8.4 จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก

8.5 ประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

8.6 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

9. แนวทางการจัดประสบการณ์เด็กอายุ 2 ปี ดังนี้

- 9.1 ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจของเด็ก
- 9.2 สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ และความมั่นคงทางอารมณ์
- 9.3 จัดประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้เลือก ลงมือกระทำและเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น
- 9.4 เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กอย่างหลากหลาย
- 9.5 จัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาด ปลอดภัยเหมาะสมกับเด็ก
- 9.6 ใช้การสังเกตและติดตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- 9.7 ให้ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก

10. การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 3-5 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก อายุ 3-5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นทำกิจกรรมการเรียนรู้ 6 กิจกรรม) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

11. หลักการจัดประสบการณ์

- 11.1 จัดประสบการณ์ผ่านการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมและอย่างต่อเนื่อง
- 11.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 11.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
- 11.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
- 11.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

12. แนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

- 12.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 12.2 จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5
- 12.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ
- 12.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 12.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข เอื้อต่อการเรียนรู้
- 12.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ใน บริบทของชุมชนนั้น ๆ
- 12.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจน สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ อย่าง ต่อเนื่อง
- 12.8 จัดประสบการณ์ให้เด็กที่มีการวางแผนล่วงหน้าและแผนที่เกิดจากสภาพจริง
- 12.9 นำชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์
- 12.10 ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและการ วิจัยในชั้นเรียน

การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

แบ่งออกเป็น 10 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร

หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 2 ระดับ

1.1 ระดับอายุ 2 ปี

1.2 ระดับอายุ 3-5 ปี

โดยหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กเล็ก ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

- 1.2.1 ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนและ ท้องถิ่น

1.2.2 จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ทั้งนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจกำหนดหัวข้ออื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

1.2.3 การประเมิน เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่า หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุเพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนและ ท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์)
2. โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย
 - 2.1 สาระการเรียนรู้รายปี
 - 2.2 ระยะเวลาเรียน
 - 2.3 การจัดประสบการณ์
 - 2.4 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้
 - 2.5 สื่อและแหล่งการเรียนรู้
 - 2.6 การประเมินพัฒนาการเด็ก
 - 2.7 การบริหารจัดการหลักสูตร
 - 2.8 อื่น ๆ

2. ด้านการจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 2-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบเป็นการช่วยให้ครูผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะต้องทำกิจกรรมอะไรเมื่อใดและอย่างไร โดยมีหลักการจัดและขอบข่ายกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

2.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

2.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและ ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

วัย 2 ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 5 นาที

วัย 3 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 8 นาที

วัย 4 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาที

วัย 5 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 นาที

2.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนาน เกิน 20 นาที

2.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

2.1.4 กิจกรรมมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคลกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

2.2 ขอบข่ายการจัดกิจกรรมประจำวัน

2.2.1 สำหรับเด็กอายุ 2 ปี

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 2 ปี มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานการเรียนรู้และการพัฒนา ทักษะพื้นฐานของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา การจัดกิจกรรมควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของเด็กตามวัย โดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวัน และการเล่นของเด็กตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับวัย ดังนี้

1) การฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดี เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการรับประทานอาหาร การนอน การทำความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยและการแสดงมารยาทที่สุภาพนุ่มนวลแบบไทย

2) การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นการรับรู้ ผู้เรียน ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการมองเห็น การได้ยินเสียง การลิ้มรส การได้กลิ่นและการสัมผัส จำต้องสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกันในด้านขนาด รูปร่าง ความยาว สี น้ำหนัก และผิวสัมผัส เช่น การเล่น ของเล่นที่มีพื้นผิวแตกต่างกัน เป็นต้น

3) การฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือ-ตา เป็นกิจกรรมที่ฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ นิ้วมือให้พร้อมที่จะหยิบจับ ฝึกการทำงานอย่างสัมพันธ์กัน ระหว่างมือและตา เช่น ร้อยลูกปัด เล่นพลาสติกสร้างสรรค์ เล่นหยอดบล็อกรูปทรงลงกล่อง ตอกหมุด โยนรับลูกบอล ตักน้ำหรือทรายใส่ภาชนะ เป็นต้น

4) การเคลื่อนไหวและการทรงตัว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ กล้ามเนื้อแขนกับขา มือกับนิ้วมือ และส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกาย ทุกส่วน โดยการจัดให้เด็กเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่-เล็กตามความสามารถของวัย เช่น คว่า คลาน ยืน เดิน เล่น นิ้วมือ เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามเสียงดนตรี วิ่งไล่จับ ปีนป่าย เครื่องเล่นสนาม เล่นชิงช้า ม้าโยก ลากจูงของเล่นมีล้อ ชี่จักรยานสามล้อ เป็นต้น

5) การส่งเสริมด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเลี้ยงดู ในการตอบสนองความต้องการของเด็กด้านจิตใจ โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็ก เกิดความรู้สึกอบอุ่นและมีความสุข เช่น อุ้ม โอบกอด ตอบสนองต่อความรู้สึกที่เด็กแสดงออก เป็นต้น

6) การส่งเสริมทักษะทางสังคม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้มี ปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นรวมกลุ่ม กับผู้อื่น แบ่งปัน รู้จักรอคอย เป็นต้น

7) การส่งเสริมทักษะทางภาษา เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้เปล่งเสียง เสียงพูดของผู้คน เสียงสัตว์ต่าง ๆ รู้จักชื่อเรียกของตนเอง ชื่อพ่อแม่หรือผู้คนใกล้ชิดและ ชื่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ตลอดจนรู้จักสื่อความหมายด้วยคำพูดและท่าทาง เช่น ชี้ชวนและสอน ให้รู้จักชื่อเรียกสิ่งต่าง ๆ จากของจริง เล่านิทานหรือร้องเพลงง่าย ๆ ให้ฟัง เป็นต้น

8) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดตามจินตนาการของตนเอง เช่น ชิดเขียนวาดรูป เล่นบทบาทสมมุติ ทำกิจกรรมศิลปะ เล่นของเล่นสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.2.2 สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี

1) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของ กล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี ฯลฯ

2) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่น เครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตาม วัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาส ตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4) การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออก อย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติ กิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความ สะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของ เข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

5) การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็ก ได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็กค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล ต่าง ๆ ทดลองศึกษาออกสถานที่ ประกอบอาหารหรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสม กับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรม ทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

6) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอด ความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรม ทางภาษาให้มีความหลากหลาย ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงหลักการ จัด กิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

7) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็ก ได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของ สิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะ ตามจินตนาการให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่น

บพบาทสมมุติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

3. ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ในระดับเด็กเล็กนั้นไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้น การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้าน บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ และรู้หลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1 จุดประสงค์ของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

3.1.1 เพื่อให้ผู้สอนวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

3.1.2 เพื่อให้ผู้สอนนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้ บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

3.2 การทำแผนการจัดประสบการณ์

การจัดแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้สอนควรดำเนินการตามขั้นตอน ต่อไปนี้

3.1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างละเอียดจนเกิดความเข้าใจว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้ ควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ข้อมูลพัฒนาการเด็ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

3.1.2 วิเคราะห์หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (จุดมุ่งหมาย) ตัวบ่งชี้สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 2-5 ปี ผู้สอนต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานตัวบ่งชี้สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 2-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาสาระการเรียนรู้

3.1.3 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรปฐมวัย ส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญและส่วนที่เป็นสาระที่ควรเรียนรู้ โดยผู้สอนจะต้องวิเคราะห์และเลือกนำมากำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์

3.1.4 กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะต้องกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งมีหลากหลาย รวมทั้งศึกษาแนวคิดจากนวัตกรรมที่ผู้สอนต้องใช้สอดแทรกลงในการจัดประสบการณ์ สำหรับรูปแบบที่นิยม

ใช้จัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย คือ หน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์ บางสัปดาห์อาจใช้หน่วยการจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็ก โดยพิจารณาข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษา ตัวเด็ก สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ประกอบ ทั้งนี้ สามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสม

3.1.5 จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในรูปแบบการบูรณาการร่วมกับสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น สำหรับการจัดประสบการณ์แบบหน่วยผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องโดยใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก การกำหนดหัวเรื่องสามารถทำได้ 3 วิธี

- 1) เด็กเป็นผู้กำหนด
- 2) ผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด
- 3) ผู้สอนเป็นผู้กำหนด

3.1.6 เขียนแผนการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรพิจารณาเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้สอนนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยที่ผู้สอนรับผิดชอบ ทั้งนี้ จะต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

1) นำหน่วยการจัดประสบการณ์มากำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้เมื่อได้หน่วยการจัดประสบการณ์แล้ว ผู้สอนกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ให้เข้ากับหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ประกอบด้วยประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งสาระที่ควรเรียนรู้ในหลักสูตรนั้นเป็นสาระที่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดในเนื้อหาให้ ทั้งนี้ เพื่อประสงค์สามารถให้ยืดหยุ่นได้โดยง่ายสะดวกต่อการปรับให้เหมาะสมกับความสนใจและสิ่งแวดล้อมในชีวิตของเด็ก

- 2) สังเกตหรือระดมความคิดจากเด็ก

ผู้สอนจะสนทนากับเด็ก เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กมีประสบการณ์เดิมในหัวเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด เด็กอยากทราบอะไรเพิ่มเติมและผู้สอนควรตรวจสอบหลักสูตรเพื่อเพิ่มเติมสิ่งที่เด็กควรเรียนรู้ในหน่วยหรือหัวเรื่องนั้น ๆ

- 3) เขียนแผนการจัดประสบการณ์

เมื่อได้ขอบข่ายสาระที่เด็กต้องการรู้และสาระที่ผู้สอนคิดว่าเด็กควรรู้เพิ่มแล้ว ผู้สอนต้องเขียนแผนการจัดประสบการณ์ โดยคำนึงถึงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ในเด็กแต่ละกลุ่มอายุที่ผู้สอนรับผิดชอบประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าจะเกิด สื่อ กิจกรรม และการประเมิน

4. ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้

สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียนการสอน สื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์

ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และการค้นพบด้วยตนเอง

แนวทางการดำเนินการใช้สื่อ

- 4.1 ใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อธรรมชาติ และสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 4.2 ใช้สื่อจากแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่อย่างหลากหลาย ทั้งที่บ้าน ศูนย์ฯ ชุมชน
- 4.3 ใช้สื่อที่คำนึงถึงความปลอดภัยต่อตัวเด็ก
- 4.4 ใช้สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์
- 4.5 จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่นและเน้นให้เด็ก

เกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

- 4.6 ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ระบุไว้ใน

แผนการจัดประสบการณ์

- 4.7 บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
- 4.8 เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ซีดีรอม วีดีทัศน์
- 4.9 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยร่วมจัดหาสื่อ

5. ด้านการวัดผลและประเมินผล

ให้ครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผล ส่งเสริมความสามารถให้ประเมินผลอย่างถูกต้อง จัดให้มีการวัดและประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรการประเมินพัฒนาการควรรู้หลัก ดังนี้

- 5.1 ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
- 5.2 ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
- 5.3 สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
- 5.4 ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนเลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้

เป็นหลักฐาน

5.5 ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้วิธีการทดสอบสำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 2-5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

6. ด้านการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นงานที่ครอบคลุมถึงการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสอดคล้องกับหลักสูตร การใช้วิธีการนิเทศสามารถทำได้หลากหลาย ทั้งนี้ ต้องปฏิเสธสม่ำเสมอและเป็นระบบ

7. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน เป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดในหลักสูตรหรือสังคมาคตหวังซึ่งดำเนินการโดยครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียนโดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง

8. ด้านโภชนาการ

การดำเนินงานโภชนาการใช้แนวทางการดำเนินงานโภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมอนามัย ซึ่งงานโภชนาการที่สำคัญมี 2 ส่วน คือ การจัดอาหารสำหรับเด็กเล็กและการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารตามวัยที่เหมาะสมและเพียงพอ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กเป็นพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ รวมทั้งน้ำดื่มสะอาดและสารอาหารที่จำเป็น ดังนี้

8.1 อาหารหลัก 5 หมู่

ประเทศไทย แบ่งอาหารชนิดต่าง ๆ ที่รับประทานเป็น 5 หมู่ เพื่อเป็นแนวทางง่าย ๆ ที่ใช้แนะนำการรับประทานอาหารว่าควรกินให้ครบ 5 หมู่ โดยอาหารในหมู่เดียวกันสามารถกินทดแทนกันได้ เพื่อให้ร่างกายได้รับสารอาหารต่าง ๆ ครบถ้วนและเพียงพอ เพื่อการมีภาวะโภชนาการที่ดี อาหาร 5 หมู่ ประกอบด้วย

หมู่ที่ 1 เนื้อสัตว์ ไข่ นม และถั่วเมล็ดแห้ง

อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารโปรตีนเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้ง วิตามิน และแร่ธาตุ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการสร้างเซลล์กล้ามเนื้อ เนื้อเยื่อ กระดูก ภูมิคุ้มกันโรค ฮอร์โมน เอนไซม์ และใช้เป็นแหล่งพลังงานของร่างกาย เมื่อร่างกายได้รับสารอาหารคาร์โบไฮเดรตและไขมันไม่เพียงพอ

หมู่ที่ 2 ข้าวแป้ง เผือก มัน และน้ำตาล

อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารคาร์โบไฮเดรตเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการให้พลังงานแก่ร่างกาย เช่น ทำให้เดินไปไหนมาไหนได้ ทำงานได้ ถ้ารับประทานอาหารพวกนี้ในปริมาณมากเกินไปเกินความต้องการของร่างกาย สารอาหารคาร์โบไฮเดรตก็จะถูกเปลี่ยนไปอยู่ในรูปไขมันและสะสมในร่างกาย

หมู่ที่ 3 ผักต่าง ๆ เช่น ผักบุ้ง ตำลึง คื่นช่าย ฟักทอง ถั่วฝักยาว ฯลฯ

หมู่ที่ 4 ผลไม้ต่าง ๆ เช่น กัลยัญ ลัม มะละกอ มะม่วง สับปะรด ขนุน ฝรั่ง
 ลางสาด ฯลฯ

ผักและผลไม้ เป็นแหล่งของสารอาหารจำพวกวิตามินและแร่ธาตุ เช่น วิตามินบี 2 วิตามินบี 6 กรดโฟลิก วิตามินซี วิตามินเอ วิตามินอี โปแตสเซียม แมกนีเซียม ทองแดงและแคลเซียม มีหน้าที่หลักในการช่วยให้อวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายทำงานได้ตามปกติ และชะลอความเสื่อมของร่างกาย นอกจากนี้ ผักและผลไม้ยังอุดมไปด้วยเส้นใยอาหาร และสารพฤกษเคมีซึ่งอาจช่วยป้องกันโรคมะเร็งบางชนิดได้

หมู่ที่ 5 ไขมันต่าง ๆ เช่น ไขมันจากสัตว์และไขมันจากพืช

อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารไขมัน ซึ่งมีหน้าที่หลักในการให้พลังงานที่ใช้ประจำวันและยังเป็นพลังงานสะสมที่ร่างกายสามารถนำมาใช้เมื่อจำเป็น ถ้าเรากินอาหารที่มีสารอาหารไขมันมากเกินไปเกินความต้องการของร่างกาย จะถูกเก็บสะสมในรูปไขมันตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย รวมทั้งเป็นบริเวณหน้าท้องและสะโพก

8.2 เด็กปฐมวัยควรได้ดื่มน้ำสะอาดให้เพียงพอทุก 45 นาที เพื่อให้สมองสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

8.3 การปรุงอาหารต้องใช้เครื่องปรุงที่มีส่วนประกอบของไอโอดีนด้วยทุกครั้ง เช่น เกลือ ไอโอดีน น้ำปลาไอโอดีน

8.4 ใน 1 สัปดาห์ ควรจะจัดอาหารให้มีธาตุเหล็กประมาณ 1-2 มื้อ

8.5 สารอาหารที่จำเป็นสำหรับเด็ก

สารอาหารหลักที่เด็กต้องการ คือ คาร์โบไฮเดรตและไขมันซึ่งเป็นสารอาหารที่ให้พลังงานและโปรตีนเป็นสารอาหารที่ช่วยในการเจริญเติบโตและเสริมสร้างเนื้อเยื่อ เราจะได้โปรตีนจากเนื้อสัตว์ต่าง ๆ ไข่ นม และถั่วเมล็ดแห้ง เด็กเล็กมีความต้องการพลังงานและสารอาหารต่อน้ำหนักตัวมากกว่าผู้ใหญ่ หากได้รับพลังงานไม่เพียงพอร่างกายจะนำโปรตีนไปใช้เป็นพลังงาน ทำให้โปรตีนไม่ถูกนำไปใช้ในเรื่องการเจริญเติบโต ทำให้เด็กเตี้ย แคระแกร็น และอาหารสำหรับเด็กควรมีไขมันเป็นส่วนประกอบในปริมาณที่พอเหมาะเพื่อให้ได้รับกรดไขมันที่จำเป็น นอกจากนี้ยังมีสารอาหารอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ได้แก่

8.5.1 แคลเซียม แร่ธาตุที่สำคัญที่ช่วยในการสร้างกระดูกและฟันให้แข็งแรง และยังมีหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการทำงานของระบบประสาท กล้ามเนื้อรวมทั้งกล้ามเนื้อหัวใจ การแข็งตัวของเลือดเมื่อมีบาดแผล วัยเด็กเป็นวัยที่ร่างกายต้องการแคลเซียมมาก เนื่องจาก

มีภาวะสร้างกระดูกมากช่วยให้มีการสะสมแคลเซียมในกระดูกมากขึ้น แหล่งอาหารที่มีแคลเซียมมาก ได้แก่ นม เนยแข็ง ปลาเล็กปลาน้อย ปลากระป๋อง กุ้งฝอย เต้าหู้ ผักใบเขียว

8.5.2 ไอโอดีน เป็นแร่ธาตุที่สำคัญ เพราะถ้ามีการขาดในหญิงตั้งครรภ์ จะทำให้เด็กที่เกิดมามีสติปัญญาด้อย โดยอาหารที่เป็นแหล่งของไอโอดีน ได้แก่ อาหารทะเล คือ ปลา ปู กุ้ง หอย ปลาหมึก และเกลือเสริมไอโอดีน โดยใช้ในการปรุงอาหาร

8.5.3 วิตามินเอ มีหน้าที่ในการเสริมสร้างเนื้อเยื่อและระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย แหล่งอาหารของวิตามินเอ ได้แก่ ตับ ผักใบเขียว และผักที่มีสีเหลือง เช่น ผักบุ้ง ตำลึง ฟักทอง แครอท ส่วนในผลไม้ ได้แก่ มะละกอสุก มะม่วงสุก

นอกจากสารอาหารต่าง ๆ ที่จำเป็นตามข้างต้นแล้ว ยังได้รับสารอาหารอื่น ๆ เช่น วิตามิน 1 วิตามิน 2 วิตามินบี 6 วิตามินบี 12 และกรดโฟเลต รวมทั้งแร่ธาตุ ฟอสฟอรัส โซเดียม โปแตสเซียม และสังกะสี

8.6 การติดตามผลการดำเนินงานโภชนาการ

หลังจากที่ให้คำแนะนำกับพ่อแม่/ผู้ปกครองเด็ก และดำเนินการส่งเสริมภาวะโภชนาการหรือแก้ไขปัญหาแล้ว จะต้องมีการติดตามผลการดำเนินงานนั้น เพื่อดูว่าวิธีการส่งเสริมภาวะโภชนาการหรือแก้ไขปัญหา นั้นได้ผลเป็นอย่างไร

8.6.1 ในกรณีที่เด็กมีการเจริญเติบโตดี ติดตามโดยชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงตามปกติ

8.6.2 ในกรณีที่เด็กอยู่ในระดับเสี่ยงต่อการขาดอาหาร (น้ำหนักค่อนข้างน้อย ค่อนข้างเตี้ย ค่อนข้างผอมหรือเสี่ยงต่อภาวะอ้วน (เริ่มอ้วนหรืออ้วน) ให้ติดตามโดยการชั่งน้ำหนักทุกเดือนและวัดส่วนสูงทุก 3 เดือน เมื่อชั่งน้ำหนัก-วัดส่วนสูงแล้ว นำน้ำหนักส่วนสูงมาจุดลงในกราฟ ฯ ทั้ง 3 ตัวชี้วัด เพื่อดูว่า

- 1) เด็กมีแนวโน้มการเจริญเติบโตเป็นอย่างไร
- 2) ภาวะโภชนาการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

เด็กอาจมีภาวะโภชนาการเหมือนเดิม แต่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงให้ดูด้วยว่า เปลี่ยนไปในทิศทางดีขึ้นเท่าเดิมหรือแย่ลง (รายละเอียดดูในหัวข้อ แปลผลและแจ้งผล) ในกรณีที่เส้นทางการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงดีขึ้น แสดงว่าการกินอาหารดีแล้วหรือวิธีการแก้ไขปัญหานั้นดีแล้วให้ทำต่อไป

ในกรณีที่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กไม่เปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางแย่ลง แสดงว่า การกินอาหารของเด็กยังไม่เพียงพอหรือวิธีการแก้ไขนั้นยังไม่ดีต้องปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ไขใหม่

9. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียน)

9.1 กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันปีใหม่ วันสำคัญ

ทางศาสนา ฯลฯ

9.2 โครงการต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

10. ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ โดยใช้มาตรฐานการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐาน และมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน

มาตรฐาน 5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 มาตรา 29 ได้กำหนดให้สถานศึกษารวมกับบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมกันในทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการสร้างพื้นฐานการศึกษา ให้แก่ เด็กเล็กเท่าที่จะทำให้มีการส่งเสริมการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็กและผู้เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป บุคคลครอบครัวขององค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐสถานบันการศึกษาและศาสนาสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ ดังนี้

มาตรฐาน 6 ด้านส่งเสริมเครื่องข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวางเป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.2 เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็กเล็ก

1.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4 เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. แนวทางปฏิบัติงาน

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 จัดทำแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ

2.3 ส่งแผนงานและปฏิทินงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด พิจารณาเห็นชอบ

2.4 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.5 ดำเนินการตามแผนงานและปฏิทินงานที่กำหนดไว้

2.6 สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด
หมายเหตุ: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปรับรูปแบบ และกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือได้ตามบริบทของแต่ละท้องถิ่น

3. การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานผู้จัดการศึกษาปฐมวัยมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

3.2 ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่าย

3.3 ประเมินผลการพัฒนา

3.4 สนับสนุนให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความก้าวหน้าในวิชาชีพและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3-5 ปี) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนักและให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพเหมาะสมกับวัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็กตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตามทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลหรือพหุภาคีดีล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการรับผิดชอบในการส่งเสริมและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้าน

เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองได้
ท้องถิ่นได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพและ
เหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าวได้รวบรวมและจัดทำขึ้นจำแนกออกเป็น
มาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการเป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน
สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากรและการบริหาร
การจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ประกอบอาหาร ตลอดจน
ผู้ทำความสะอาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยเป็นการกำหนดมาตรฐาน
สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และ
ความปลอดภัย

3. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์
จิตใจ สังคม และสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก

4. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชนเป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน
จากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของ
การดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและการสนับสนุน
การดำเนินงานตลอดจนการติดตามและการประเมินผลรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชน
หรือประชาคมในท้องถิ่น

แนวทางการบริหารการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการบริหารจัดการศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กจะต้องคำนึงถึงขอบข่ายของงานสายการบังคับบัญชา และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องบริหาร
การจัดการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยจะต้องจัดให้มีการประเมินตนเองทุกปี
เพื่อตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น
เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้การดูแลและพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ได้มาตรฐานควรพิจารณาจัดแบ่งงานที่จะต้องปฏิบัติในการบริหารการจัดการศูนย์ฯ ให้ครอบคลุมลักษณะงานต่อไปนี้

1. งานบุคลากรและการบริหารจัดการ
2. งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
3. งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
4. งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน
5. งานธุรการ การเงิน และพัสดุ

ทั้งนี้ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบงานดังกล่าวโดยแบ่งและมอบหมายงานตามความถนัดและความสามารถ และศักยภาพของแต่ละศูนย์ฯ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก อาจรวมลักษณะงานวิชาการและงานกิจการนักเรียนเป็นงานกลุ่มเดียวกันและหรือรวมลักษณะงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม กับงานธุรการ การเงิน พัสดุเป็นกลุ่มงานเดียวกัน เป็นต้น การบริหารงานทั้ง 5 งาน ให้มีคุณภาพ มีแนวทางการดำเนินงาน พระราชบัญญัติกำหนดและแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ (2542) ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดการบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วยการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัย หรือก่อนประถมศึกษาเป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนผู้ปกครองได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ตามความพร้อมและความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ (ชัยวิชิต บุญทอง, 2554)

จากการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถสรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษาเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3-5 ปี) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการรับผิดชอบในการส่งเสริมและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองได้ท้องถิ่นได้สังเกตเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างเหมาะสม มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาได้บัญญัติไว้ในท้องถิ่นปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ตามความพร้อมและความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดดอนไชย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดดอนไชยหรือศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดดอนไชย (เดิม) ตั้งอยู่ที่ วัดดอนไชย หมู่ที่ 9 บ้านสันจกปก ตำบลดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา อยู่ห่างจากอำเภอดอกคำใต้ 6 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 9 กิโลเมตร มีเด็กจำนวนมากที่เด็กอายุก่อนวัยเรียนไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐบาล และโรงเรียนของเอกชน ทำให้เป็นภาระแก่ผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง ปล่อยปะละเลย ซึ่งเป็นปัญหาของชุมชน พระอธิการพลชัย เขมโก (พระครูสุวิมลสารคุณ) เจ้าอาวาสวัดดอนไชย จึงได้วางแผนพัฒนาเด็กวัยดังกล่าว โดยได้รับการสนับสนุนจากพระเดชพระคุณหลวงพ่พระครูสุวรรณคุณาภิรักษ์ (พระมงคลวัฒน์) เจ้าอาวาสวัดบุญเกิด และที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดพะเยา ได้เปิดดำเนินการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดขึ้นเมื่อวันที่ 16 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2536 โดยใช้ศาลาบาตรของวัด จำนวน 5 ห้อง และใช้ไม้ไผ่ทำฝาห้องเป็นอาคารชั่วคราว โดยอาศัยพระภิกษุ-สามเณร ในวัดช่วยกันกันทำ และทำหนังสือขอจดทะเบียนกับกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับการจดทะเบียนเมื่อวันที่ 15 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2536

ในเดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2536 ได้รับเงินจากคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 4,720 บาท ซึ่งเป็นเงินค่าปลาจากอ่างเก็บน้ำในหมู่บ้าน ซึ่งมีนายประเสริฐ ขวัญตน เป็นผู้ใหญ่บ้านได้นำเงินจำนวนดังกล่าว จัดซื้อเสาสำเร็จรูปเพื่อสร้างอาคารถาวรบนที่ดินของวัดด้านทิศตะวันตก และได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน พระภิกษุ-สามเณร ช่วยกันทำจนสำเร็จสิ้นเงินประมาณ 115,490 บาท (หนึ่งแสนหนึ่งหมื่นห้าพันสี่ร้อยเก้าสิบบาท) โดยไม่ได้ใช้งบประมาณของทางราชการ ทำบุญฉลองอาคารเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2537 และได้ปรับปรุง พัฒนาศูนย์ฯเพิ่มเติม เมื่อ พ.ศ. 2551 ซึ่งไม่ได้เงินประมาณของทางราชการหรือองค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ ส่วนเงินที่นำมาปรับปรุงพัฒนานั้น ได้มาจากการทำผ้าป่าสามัคคีของศูนย์ฯ และเงินวัด

แนวความคิดในการริเริ่มเปิดศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

1. เกิดจากสภาพปัญหาของเด็กในหมู่บ้าน และต้องการช่วยเหลือผู้ปกครองเด็ก
2. เป็นการสนองนโยบายของกรมการศาสนา
3. ได้รับการสนับสนุนจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อดุสิตสุวรรตนาภิรักษ์ (พระมงคลวัฒน์) ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดพะเยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีอายุระหว่าง 2 ปี 11 เดือน 29 วัน ถึง 3 ปี 11 เดือน 29 วัน ในชนบทให้ได้รับการเลี้ยงดู เพื่อให้มีการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างถูกต้องตามวัยพร้อมที่จะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาต่อไป
2. เพื่อกระตุ้นให้องค์กรท้องถิ่นได้มีบทบาทในการพัฒนาเด็ก และส่งเสริม สนับสนุนให้ครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูเด็ก
3. เพื่อสนับสนุนให้หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กทุกระดับ ช่วยกันวางแผนการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายเดียวกัน
4. เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรม การเลี้ยงดูเด็กแก่พ่อแม่ และผู้ปกครอง เพื่อจะได้ประกอบอาชีพได้เต็มที่

สภาพปัจจุบัน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดดอนไชยได้ปรับปรุง พัฒนาศูนย์เพิ่มเติม เมื่อวันที่ 8 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2551 ได้ยกหลังคาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สูงขึ้นเพราะเมื่อก่อนหลังคาของศูนย์ฯ ต่ำ พอถึงเดือนเมษายนอากาศจะร้อนมากและได้ตั้งชื่ออาคารรวมน้ำใจ ซึ่งสร้างขึ้นได้มาจากการทำผ้าป่าสามัคคีของศูนย์ฯ

สภาพชุมชน

สภาพชุมชนรอบบริเวณสถานศึกษามีลักษณะชนบทพัฒนา มีประชากรประมาณ 1,500 คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบสถานศึกษา ได้แก่ วัดดอนไชย อาชีพหลักของชุมชน คือ เกษตรกรรม เช่น การทำนา การปลูกพืชผัก เช่น ปลูกหอมแดง กระเทียม พักกาด อาชีพเสริมของชุมชน คือ การปั้นหม้อดิน การสานแข่งปลาหู ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประเพณี/ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ งานสลากภัตต์ สถานที่สำคัญของการเรียนรู้ในชุมชน คือ โรงงานปั้นหม้อดิน และบ้านผู้นำชุมชนสานแข่งปลาหู ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับ วุฒิ ป. 4-ป. 6 ร้อยละ 99.99 ประกอบอาชีพเกษตรกร ส่วนตัว รายได้โดยเฉลี่ยต่อปี 50,000 บาท

ที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดดอนไชยและแผนที่ตั้ง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดดอนไชย ตั้งอยู่เลขที่ 53 หมู่ที่ 9 บ้านสันจกปก ถนนพะเยา-เชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 56120

สถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาฯ) มีเนื้อที่ประมาณ 1 งาน ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ธรณีสงฆ์ ของวัดดอนไชย ทางทิศตะวันตกของพื้นที่วัดดอนไชย ประกอบด้วย อาคารเรียน 1 หลัง จำนวน 1 ห้องเรียน เป็นแบบคอนกรีตเสริมเหล็ก มีสภาพแข็งแรง หลังคามุงด้วยกระเบื้อง มีโรงครัว ห้องรับประทานอาหาร ห้องน้ำ-ห้องส้วม สนามเด็กเล่นกลางแจ้ง กั้นรั้วและมุงหลังคา

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550, หน้า 22-23) ไว้ดังนี้

มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมพัฒนาการสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็น และสมควร

การถ่ายโอนการจัดการศึกษาปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 146-148 อ้างอิงใน บุญเชื้อ เขียวรัตน์, 2544) ได้เตรียมการถ่ายโอนการจัดการศึกษาปฐมวัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 โดยให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 มาตรา 41 และ มาตรา 42 และในปี พ.ศ. 2544 ได้กำหนดนโยบายการจัดอนุบาล 3 ขวบ ดังนี้

9.1 ปีการศึกษา 2544 ทุกโรงเรียนไม่เปิดรับเด็กอนุบาล 3 ขวบ

9.1.1 ในปีการศึกษา 2443 ให้เปิดรับอนุบาล 3 ขวบ ให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

9.1.2 ด้านอาคารสถานที่ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดขาดแคลนอาคารและสถานที่ ในการจัดอนุบาล 3 ขวบ และประสงค์จะขอใช้อาคารสถานที่ของสถานศึกษา ให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การขอใช้อาคารสถานที่ของสถานศึกษา พ.ศ. 2539

9.1.3 ด้านครูอัตราจ้าง หรือครูที่ทำการสอนอนุบาล 3 ขวบเดิม หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะขอความร่วมมือให้ครูอัตราจ้างหรือครูผู้สอนเดิม ดำเนินการสอนไปก่อน ในระหว่างที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่สามารถจ้างครูผู้สอนอื่นมาทดแทนได้ ก็ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือดำเนินการสอนในปี 2544 ไปตามเดิมก่อน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กในท้องถิ่น

9.1.4 ด้านวิชาการ ให้สถานศึกษาให้การสนับสนุนด้านวิชาการแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในด้านการเป็นห้องเรียนต้นแบบ และการสนับสนุนเอกสาร สื่อต่าง ๆ หรือเตรียมความพร้อมให้เด็กอนุบาล 3 ขวบ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา เต็มศักยภาพ

9.1.5 ด้านงบประมาณ การถ่ายโอนงบประมาณรายการค่าวัสดุการศึกษา (รายหัว) ของเด็กอนุบาล 3 ขวบ ประจำปีการศึกษา 2543 ภาคเรียนที่ 2 หรือประจำปีงบประมาณ 2544 งวดที่ 1 สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ จะดำเนินการจัดสรรงบประมาณดังกล่าวให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อจัดสรรให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.หรือเทศบาล) ที่โรงเรียนตั้งอยู่การถ่ายโอนภารกิจศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในศาสนสถาน (หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยระดับอายุ 2-4 ปี, 2558)

แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยที่พัฒนาการด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นต้อนไปพร้อมกันทุกด้าน ในช่วงชีวิตปฐมวัยเด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัยและวุฒิภาวะ เมื่อก้าวถึงพัฒนาการเด็กปฐมวัยจะบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุต่ำกว่า 6 ปี พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการด้านร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน หรือทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญาที่อธิบายว่าเด็กเกิดมาพร้อมความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมหรือทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่อธิบายว่า เด็กจะพัฒนาได้ดีถ้าในแต่ละช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจ ได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิด มีโอกาสช่วยตนเอง ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้รอบ ๆ ตนเอง ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนา

การเด็กจึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กได้เข้าใจธรรมชาติหรือความสามารถของเด็กสามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาได้ตามศักยภาพจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้นการจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดในการให้ความสำคัญกับความสามารถตามวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษา

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับในชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดีถ้าผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าได้เคลื่อนไหวมีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่น และปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ของเด็กให้เป็นไปตามศักยภาพที่มีอยู่ นอกจากนี้ การเรียนรู้อย่างเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้นโดยที่คนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะมาเข้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่สนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้และมีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต สำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบความเป็นจริงของโลกภายนอกด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลต่อการเจริญเติบโตช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ขณะเล่นเด็กมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัส และการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียด แสดงออกถึงความเป็นตนเองและเรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นเสมือนสื่อกลางให้เด็กสร้างประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นและกับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรจึงถือว่า “การเล่น” อย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนเติบโตขึ้นมามีคุณลักษณะที่แตกต่างกันไป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ถือว่าพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องให้ความสำคัญและเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิต ครอบครัว และชุมชนตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบเพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม เกิดการเรียนรู้และมีความภาคภูมิใจในสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่และสามารถยอมรับผู้อื่นที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่นมีความสุข แนวคิดในการบริหารจัดการจุดมุ่งหมาย นโยบาย และกรณีศึกษาการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของนานาชาติ (ชไมมณ ศรีสุรักษ์, 2552 อ้างอิงใน สุรสิทธิ์ ป้อมภา, 2553)

แนวคิดในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยคือความพยายามที่จะดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องของการจัดการศึกษาปฐมวัย อันได้แก่ คุณนัยเด็กเล็ก ครู หลักสูตรเด็กนักเรียนอนุบาล วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาปฐมวัยต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานทุกอย่างเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีผลผลิตคือผู้เรียนที่เป็นเด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพที่สุด เป็นคนดีเก่งมีความสุขสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้สถานศึกษาปฐมวัยดำเนินงานอย่างมีระบบเป็นระเบียบเรียบร้อยดำเนินงานได้ตรงตามเป้าหมายช่วยให้ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดทั้งกำลังคน วัสดุอุปกรณ์และเวลา เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

หน้าที่ของผู้บริหารในการจัดการศึกษาปฐมวัยควรบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยโดยใช้สถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหาร และร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาปฐมวัย มีการคืนอำนาจให้ประชาชน คือ การจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น แนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นที่ความเชื่อว่าการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี เช่น ใช้กระบวนการบริหารสถานศึกษาไปตามหลักของ POSDCORB

P หมายถึง Planning	การวางแผนนโยบาย
O หมายถึง Organizing	จัดโครงสร้างขององค์กรและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ
S หมายถึง Staffing	การสรรหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาปฏิบัติงาน
D หมายถึง Directing	การอำนวยความสะดวกสั่งการและนิเทศ
C หมายถึง Coordinating	การประสานงานกับทุกฝ่ายให้ทำงานร่วมกันอย่างสามัคคี
R หมายถึง Reporting	การรายงานผลปฏิบัติงานและการแก้ไขปัญหา
B หมายถึง Budgeting	การจัดงบประมาณ วางแผนใช้เงินอย่างรอบคอบ
ตลอดจนการบริหารทรัพยากรต้องคำนึงถึง 4M's	
Man Power	หมายถึง การทำงานจะสำเร็จต้องได้คนดี
Money	หมายถึง ปัจจัยงบประมาณ
Material	หมายถึง วัสดุเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน
Management	หมายถึง การแบ่งส่วนงาน บริหารงาน ประสานงาน

ทั้งนี้ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนอกจากจะใช้กระบวนการบริหารโดยทั่วไปดังกล่าวแล้ว จะต้องปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยให้ ได้สอดคล้องกับบริบทชุมชน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติการเรียนรู้ คือ เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ตลอดจนเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี บริหารงานอย่างเป็นประชาธิปไตยโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและเป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมในการเรียนรู้ทางการศึกษาปฐมวัยบรรลุตามจุดมุ่งหมายและนโยบายของการจัดการศึกษาปฐมวัย จุดมุ่งหมายและนโยบายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยยึดตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยมีจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยตามปรัชญาการศึกษาว่าการศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี* (5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม

วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม นโยบายในการพัฒนาเด็กปฐมวัย อายุ 0-5 ปี ตามแผนพัฒนาการศึกษาชาติ พ.ศ. 2545-2554 ได้กำหนดนโยบายว่า เด็กทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษารูปแบบที่หลากหลาย ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้รับโอกาสพัฒนาตนเองเต็มที่ เห็นได้จากผลการสำรวจของยูเนสโก (UNESCO) ในปี ค.ศ. 1978-1988 พบว่าประเทศไทยมีแหล่งให้บริการการศึกษาปฐมวัยจำนวนทั้งสิ้น 27,804 แห่ง โดยมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชน 12 หน่วยงานรับผิดชอบ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมและสมาคมหรือมูลนิธิ เป็นต้น ซึ่งจะมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันตามนโยบายของแต่ละแห่ง และแต่ละแห่งได้พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับนี้ โดยมุ่งหวังให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ดังเช่น กระทรวงศึกษาธิการต้องการให้มีรูปแบบที่ดี จึงให้มีโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดทุกจังหวัด เป็นต้นแบบการจัดการศึกษาในระบบนี้และในปี พ.ศ. 2547 รัฐบาลได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำโครงการศูนย์ปฐมวัยต้นแบบขึ้นทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด อำเภอละ 1 โรงเรียน ประมาณ 900 แห่งทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์ปฐมวัยต้นแบบเช่นเดียวกัน โดยจัดงบประมาณโรงเรียนละประมาณ 500,000 บาท ในทำนองเดียวกันนี้ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งมีศูนย์ปฐมวัยทั่วประเทศ จำนวน 5,666 แห่ง จากศูนย์ปฐมวัย ทั้งหมด 17,081 แห่ง ผู้ดูแล 37,661 คน นักเรียน 744,810 คน ที่จะจัดการศึกษาในระดับนี้หรือศูนย์เด็กเล็กทั่วประเทศ เพื่อขยายโอกาสการได้รับการศึกษาให้ครอบคลุมและกว้างเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระดับเดียวกันและมีรูปแบบเดียวกัน

ดังนั้น การจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนหรือสถานศึกษาปฐมวัย เช่น ศูนย์เด็กปฐมวัย โรงเรียน หรือศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบควรมีการกำหนดนโยบายการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ดังเช่น กรณีตัวอย่างนโยบายการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1 กำหนดนโยบายการดำเนินงานศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ 3 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เป็นศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ ดังนี้

1. ศูนย์เด็กต้นแบบจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพมุ่งสนับสนุนเด็กทุกประเภท เน้นการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมเด็กได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ
2. ครูผู้สอนมีความรู้ ความชำนาญในการจัดประสบการณ์พัฒนาเด็ก เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีความรักความเข้าใจเด็กทุกประเภท

3. ศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบเป็นแหล่งรวบรวมความรู้และเป็นศูนย์ประสานงานด้าน การศึกษาปฐมวัย จัดสภาพสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้และสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาของเด็ก

4. จัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ โดยระดมทรัพยากร ที่มีอยู่ทั้งหมดของศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการทำงานบรรลุ เป้าหมาย

5. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ สอดคล้องกับ การบริหารจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตามโครงสร้างใหม่ โดยมีขอบข่ายการบริหาร ตามแนวทางส่งเสริมบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล เป็น 4 ด้าน คือ การบริหารงาน วิชาการ การบริหารงบประมาณการบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป

6. สถานศึกษามีกระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือ ผู้ที่ได้มอบหมายการนิเทศ ติดตาม กำกับ ประเมินผล การให้คำปรึกษา แนะนำ

7. ประชาสัมพันธ์ผู้ปกครองและชุมชน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา เด็กปฐมวัยและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

8. การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ โดยมีการประเมิน ตนเอง จากแนวคิดจุดมุ่งหมายและนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ที่กล่าวมานี้ ซึ่งให้เห็นความสำคัญในเรื่องที่ทุกคนต้องช่วยกันอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยการถ่ายทอด ความรู้ ความดีและประสบการณ์ที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการ ได้อย่างเต็มศักยภาพและสมดุล เพื่อการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่เหมาะสม นอกจากจะมุ่งให้เขามีพัฒนาการทุกด้าน ยังต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็ก เพื่อช่วยให้เด็กพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ จึงควรศึกษาเปรียบเทียบด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของนานาชาติที่มีความโดดเด่น ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ชุมชนและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กเป็นการจัดการศึกษาพัฒนาคนที่น่าไปสู่การพัฒนาประเทศ ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับกันในระดับโลก

ในที่นี้จะนำเสนอเป็นการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีการนำวัฒนธรรมแบบเอเชียที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของญี่ปุ่นมาผสมผสาน กับการจัดการศึกษาที่เป็นสากล โดยบูรณาการอย่างลงตัว ดังนั้น ในสมัยรัชกาลที่ 5 ประเทศไทยได้ส่งคนไปศึกษาดูงานและศึกษาเปรียบเทียบเพื่อนำแนวทางการจัดการศึกษา มาพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศตั้งแต่นั้นสืบมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมี กรณีศึกษาในอีกประเทศหนึ่งที่น่าสนใจ คือ ประเทศนิวซีแลนด์ที่จัดการเรียนการสอนภาษา

ของเด็กต่างวัฒนธรรม เพราะมีเด็กชนเผ่าซึ่งเทียบเคียงกับประเทศไทยแล้วมีความคล้ายคลึงกัน ในหลักคิดการจัดการศึกษาให้แก่เด็กชนเผ่าต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในบริบทท้องถิ่นจากการทำกรณีศึกษาเปรียบเทียบที่สอดคล้องกับการนำมาบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาในท้องถิ่นไทย ได้รวบรวมกรณีศึกษา (Case study) ไว้ดังนี้

1. กรณีศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศญี่ปุ่น (Japan)
2. กรณีศึกษาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กต่างวัฒนธรรมในประเทศนิวซีแลนด์ (New Zealand)
3. กรณีศึกษาการจัดการศึกษาแบบ BBL ในประเทศไทย: โรงเรียนโป่งแยงนอก เชียงใหม่ แนวคิดของไฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (USA)
4. กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ การสอนแบบโครงการ และบูรณาการนวัตกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับท้องถิ่นไทยและชุมชนเมือง (ชไมมน ศรีสุรภัย, 2552 อ้างอิงใน สุรสิทธิ์ ป้อมภา, 2553, หน้า 16)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร ตำราและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ไว้หลายเรื่อง ดังนี้

ศรินาถ ศุภบุญ (2550) ได้ศึกษาวิจัยด้านความพึงพอใจของประชาชนในประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอิฐ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง พบว่า โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง รายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านกิจการนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านธุรการ การเงินพัสดุ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อศูนย์ในระดับสูง

พัชรี ชุมสวัสดิ์ (2551) ได้ศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบมีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ส่งเสริมให้บุคลากรที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยเข้ารับการอบรมและสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเองให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณ ในการจัดการศึกษาสร้างแผนงาน การใช้จ้างบอุดหนุนของรัฐ ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่จัดโครงสร้างการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยวางแผน

จัดการศึกษาระดับปฐมวัยและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในปีต่อมา

สมพงษ์ นิตติทักษณ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าม่วง โดยวิเคราะห์ข้อมูล 6 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านงานบุคลากร ด้านธุรการ การเงินและพัสดุ ด้านงานกิจกรรมนักเรียน และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน การประชาสัมพันธ์ของผู้บริหารและข้าราชการส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมีประสิทธิภาพสูงมาก

กฤษณา สวัสดิ์ชัย (2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง จังหวัดลำพูน พบว่า ชุมชนได้รับรู้ปัญหาในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดตามการวางแผนการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดต่อสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นประสานงานเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บริจาคสิ่งวัสดุอุปกรณ์ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูพี่เลี้ยงเด็กและติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ไม่มีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือเป็นวิทยากรให้ความรู้เสริมประสบการณ์แก่เด็ก และเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำหรับ

ปรีศณี เจริญใจ (2551) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จอยู่ในระดับมาก ทั้งความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเทพเสด็จในฐานะผู้ปกครองนักเรียน โดยส่วนของกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาคณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นที่ตรงกันด้านบุคลากร ด้านพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและด้านผู้เรียน และประชาชนที่อาศัยในตำบลเทพเสด็จในฐานะผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจในประสิทธิภาพของผู้เรียนในระดับมาก ด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กควรได้รับการส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีทางการศึกษาทุกคน เพื่อให้เกิดการยอมรับในคุณภาพของผู้สอน ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจะนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนและการจัดทำระบบข้อมูลต่าง ๆ ในศูนย์เพื่อให้เกิดความเป็นปัจจุบันของข้อมูลและ

เด็กนักเรียนสนใจที่จะเรียนหนังสือมากขึ้น และด้านผู้เรียนควรที่จะเลือกสื่อและมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเล็กซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

ธนพล ดอนชวนชม (2552) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าภาพรวมของปัญหาการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณาทางด้านแล้ว ปัญหาการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และถือว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยรองลงมา คือ ปัญหาด้านการจัดประสบการณ์ของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งอยู่ในระดับน้อย และปัญหาด้านการบริหารบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ระดับน้อย ส่วนปัญหาด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนความต้องการในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องการให้บุคลากรทุกฝ่ายให้ความสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการบริหารบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและพัฒนาอย่างต่อเนื่องมากที่สุด ด้านการจัดประสบการณ์ พบว่า ต้องการให้มีการอบรมการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ต้องการรับเด็กเข้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 3 ปี เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากที่สุด แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแนวทางการพัฒนาคือในช่วงที่มีการจัดทำงบประมาณ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ดูแลเด็ก ควรมีการจัดทำโครงการเสนอขอของบประมาณในช่วงที่องค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก มีการจัดทำแผนพัฒนาสามปี หรือจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณประจำปี การดำเนินกิจกรรมหรือการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก ควรมีการแจ้งให้ฝ่ายต่าง ๆ รวมถึงประชาชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ด้านการบริหารบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแนวทางการพัฒนาจัดให้มีการสำรวจความต้องการ ของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อนำความต้องการมากำหนดในการวางแผน กำหนดปริมาณงานให้เหมาะสมกับอัตรากำลังที่มีอยู่ด้านการจัดประสบการณ์ของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ จัดให้มีการประชุมทุกครั้ง เพื่อวางแผนการรับนักเรียนเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการมีส่วนร่วมในการวางแผนของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สนับสนุนและส่งเสริมการรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี เนื่องจากแต่ละศูนย์มีจำนวนเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี มีจำนวนลดลง แต่เด็กที่ต่ำกว่า 3 ปี มีจำนวนมากขึ้นและเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองในปีเดียวกัน

จรรยา ชินลี (2552) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในปัจจุบันยังพบปัญหาบุคลากรขาดประสบการณ์ระดับการศึกษา ค่อนข้างต่ำงบประมาณไม่เพียงพอ การเบิกจ่ายงบประมาณไม่คล่องตัว อาคารสถานที่ไม่ได้ มาตรฐาน สภาพแวดล้อมยังไม่มีความร่มรื่นที่จะตอบสนองต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมภายในการจัดมุมประสบการณ์ไม่ครอบคลุมกิจกรรมของเด็กตามเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนด อุปกรณ์และสื่อการเรียนไม่เพียงพอ ไม่มีการกำหนดนโยบายและ แผนที่จะพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการ วางแผนน้อย ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์และการประเมิน พัฒนาการ บุคลากรได้รับการพัฒนาโดยการให้ทุนการศึกษาแต่ยังไม่ครบทุกคน ไม่มีบุคลากร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเด็กเล็ก มีสุขภาพฟันผุ สำหรับแนวทางการพัฒนา พบว่า ควรสร้างแรงจูงใจและจัดสวัสดิการ แก่บุคลากรให้มากขึ้น ประสานงานร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดจ้างบุคลากร ในตำแหน่งนักการเพื่อปฏิบัติหน้าที่หมุนเวียนในแต่ละศูนย์กำหนดเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ ในส่วนที่เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็น แนวเดียวกัน ปรับปรุงอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย ควรให้ความรู้เรื่องการผลิตสื่อ การจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการ แก่ครูผู้ดูแลเด็ก พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ทั่วถึงและหลากหลายรูปแบบให้ความรู้เรื่องการนิเทศ แก่บุคลากรที่รับผิดชอบ และขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขมาให้ความรู้ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการดูแลและป้องกันสุขภาพฟันผุ

จิรัชยา นานบุญมี (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก ในอำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ระดับ ดีและดีมากมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และกลุ่มตัวอย่าง ที่รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ระดับพื้นฐานและไม่ผ่านเกณฑ์มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ระดับดีและดีมาก มีส่วนร่วมในระดับมากในทุกด้าน คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านการบริการอาหารสะอาดและ ปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย และด้านบุคลากร ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ที่รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ระดับพื้นฐานและไม่ผ่านเกณฑ์มีส่วนร่วมในระดับ ปานกลางในทุกด้าน คือ ด้านการบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาด และปลอดภัยและด้านบุคลากรการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ

กลุ่มตัวอย่างที่รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดีและดีมากร่วมทุกด้าน มีมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับพื้นฐานและไม่ผ่าน เกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย และ ด้านบุคลากรของกลุ่มตัวอย่างที่รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับดีและดีมาก มีมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์ประเมินระดับพื้นฐานและไม่ผ่าน เกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กฤษณา ถาคำ (2552) ศึกษาค้นคว้า เรื่อง “ความพร้อมในการจัดการศึกษาของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอต๋อยสะเท็ด จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษา พบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอต๋อยสะเท็ด จังหวัด เชียงใหม่ ด้านปัจจัยในภาพรวม พบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 88.50) และเมื่อพิจารณารายชื่อแล้ว พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติหรือมีความพร้อม ในการจัดการศึกษาด้านปัจจัยทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าร้อยละของการปฏิบัติหรือ มีความพร้อมด้านปัจจัยสูง คือ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการทำงานหรือ สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตไว้ก่อนเสมอ ผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจนเป็นที่รักของประชาชนและพนักงานท้องถิ่น ผู้บริหารวางตัวไว้อย่างเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี โครงการและกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่นมาจากการประชุมสมาคม ผู้บริหารเปิดโอกาส ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการบริหาร ผู้บริหารตัดสินใจหรือ ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของเหตุและผล บุคลากรทางการศึกษามีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐาน การปฏิบัติตน บุคลากรในหน่วยงานการศึกษาของ อปท. มีคุณธรรม จริยธรรม และ มนุษยสัมพันธ์หน่วยงานการศึกษาของ อปท. มีแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี หน่วยงานการศึกษาของ อปท. มีแผนการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้งบประมาณ หน่วยงานการศึกษาของ อปท. มีแผนการจัดหาครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างหน่วยงาน การศึกษาของ อปท. มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 100) รองลงมา ผู้บริหารจัดลำดับขั้นตอน ในการทำงาน

ดลตรี มันทาน้อย (2554) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง “ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอตากฟ้า จังหวัดสกลนคร” พบว่า

1. ระดับปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอตากฟ้า จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป Product Evaluation: การประเมินผลผลิตของ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านแม่กา พบว่า ผู้ปกครองด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอตากฟ้า จังหวัดสกลนคร ซึ่งจำแนกตามสภาพ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอตากฟ้า จังหวัดสกลนคร จำแนกตามขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก และขนาดกลางมีปัญหาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่

จากแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า 1) ด้านการบริหารวิชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีเกณฑ์การนิเทศ ติดตาม การจัดประสบการณ์ของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง การจัดอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรหรือศึกษาดูงานศูนย์ที่เป็นต้นแบบ เปิดโอกาสให้ครูผู้ดูแลเด็กสามารถเลือกสื่อแก่ครูผู้ดูแลเด็กในการสอนเอง 2) ด้านการบริหารงบประมาณ ต้องให้การอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อแก่ครูผู้ดูแลเด็ก จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและควรบูรณาการในการดำเนินงานกับสถานศึกษาใกล้เคียง 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรให้มีการประชุมบุคลากร โดยให้โอกาสในการกำหนดขอบข่ายงาน สร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรและให้โอกาสครูผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม 4) ด้านบริหารทั่วไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดคุณสมบัติของครูผู้ดูแลเด็กต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย เป็นอย่างต่ำ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานการศึกษาอื่นและจัดหาพื้นที่ในการสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เหมาะสม

กนกวรรณ ใจเที่ยง (2555) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา” ในภาพรวมทุกด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 5) ด้านการมีส่วนร่วมและมีการสนับสนุนจากชุมชน ส่วนความต้องการของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งในภาพรวมทุกด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมาก

ไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการมีส่วนร่วมและมีการสนับสนุนจากชุมชน
3) ด้านบุคลากร

พิรณันท์ กันทะมาลา (2556) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
ผลการศึกษานำมาอภิปรายได้ ดังนี้

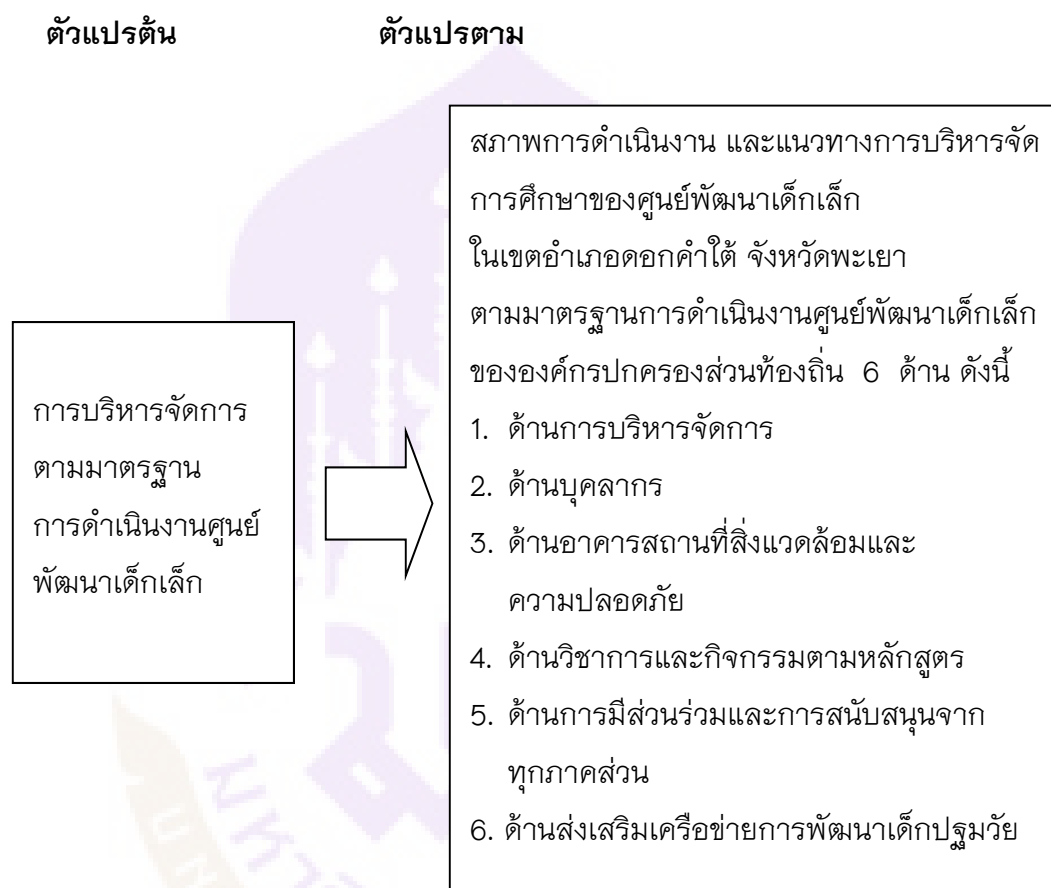
1. สภาพการจัดการสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ในภาพรวมทุกด้านมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
สภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วอยู่ในระดับมากทุกด้าน
ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการปฏิบัติที่เป็นอยู่หรือดำเนินการอยู่ในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการจัด
การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัด
พะเยา ได้ดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ทั้ง 6 ด้าน เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กได้มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม
สติปัญญา และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปรับตัว
ให้เข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมได้

2. ปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต
อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและ
พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ไม่มี
อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ตามมาตรฐาน
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 ด้าน เพื่อเตรียมความพร้อมให้
เด็กมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาที่มีความพร้อมที่จะเข้ารับ
การศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคม ในการปฏิบัติตาม
มาตรฐานดังกล่าว

3. เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จำแนกตามสังกัด และตำแหน่ง สภาพ
การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงคำ
จังหวัดพะเยา จำแนกตามสังกัดและตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่
ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและผู้ดูแลเด็กมีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ศึกษาได้ใช้กรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ศักยภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยมีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 33 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 68 คน ผู้ดูแลเด็ก 12 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา รวมทั้งหมด 113 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามขึ้นเองเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการการเก็บข้อมูล ศักยภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check-list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นแบบที่มีตัวเลือกเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เป็นแบบเติมคำในช่องว่างลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-end Form)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา รวมทั้งศึกษาหลักการรูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถามภายใต้ขอบเขตที่ครอบคลุมงานที่จะศึกษา

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มากำหนดข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไป สภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการตรวจสอบและหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Index Of Item Objective Congruence) หรือ ค่า IOC โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน เป็นผู้พิจารณาให้คะแนนแต่ละข้อ ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

5. จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยใช้สูตรของโรวินเนลลีและแฮมเบิลตัน (Rowinelli and Hambleton, 1997 อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ พรินทรากุล และคณะ, 2548, หน้า 34-35) ดังนี้

$$IOC = (\sum R / N)$$

- เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
- $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
- N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

6. โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป พบว่า แบบสอบถาม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50–1.00

7. นำเครื่องมือที่ผ่านปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ในเขตพื้นที่อำเภอจุน จังหวัดพะเยาที่กำลังปฏิบัติงานในปีการศึกษา พ.ศ. 2558 จำนวน 30 คน

8. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

9. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

10. นำแบบสอบถามฉบับจริงไปเก็บรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการเก็บข้อมูลจาก การตอบแบบสอบถามของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 113 คน ตามลำดับ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาถึงผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอดอกคำใต้ เพื่อขออนุญาตวิเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 113 ชุด และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความเรียบร้อย และความสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยจะนำเสนอในรูปแบบต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยใช้ค่าเฉลี่ยประชากร และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์แนวทางของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
 - 1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Item Objective Congruence: IOC)
 - 1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient)
2. สถิติบรรยาย (Descriptive statistics)
 - 2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 2.2 ค่าความถี่ (Frequency)

แบบวัดประมาณค่า 5 ระดับ (1–5) ตามการประเมินของแนวคิด เบสต์ (Best, 1977, p. 184) ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง สภาพการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง สภาพการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง สภาพการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง สภาพการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง สภาพการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ หน่วยงานที่สังกัด ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสนับสนุนทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

สัญลักษณ์ที่ใช้

1. μ แทนค่า ค่าเฉลี่ยประชากร
2. σ แทนค่า ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ หน่วยงานที่สังกัด ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง และระดับการศึกษา

ตาราง 1 แสดงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) จำแนกตามเพศ อายุ หน่วยงานที่สังกัด ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง และระดับการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่ (Frequency)	ร้อยละ (Percentage)
เพศ		
ชาย	-	-
หญิง	113	100
รวม	113	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	4	3.5
30 – 40 ปี	56	49.6
41 – 50 ปี	38	33.6
51 ปี ขึ้นไป	16	13.3
รวม	113	100.0
หน่วยงานที่สังกัด		
เทศบาล	54	47.8
องค์การบริหารส่วนตำบล	59	52.2
รวม	113	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ต่ำกว่า 3 ปี	3	2.7
3 – 5 ปี	15	13.3
6 – 10 ปี	28	24.6
11 – 15 ปี ขึ้นไป	67	59.3
รวม	113	100.00

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่ (Frequency)	ร้อยละ (Percentage)
ตำแหน่ง		
ครูผู้ดูแลเด็ก	33	29.2
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก	68	60.2
ผู้ดูแลเด็ก	12	10.6
รวม	113	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	6.2
ปริญญาตรี	97	85.8
ปริญญาโท	9	8.0
รวม	113	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นผู้หญิง จำนวน 113 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.6 สังกัดหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 52.2 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 59.3 ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 60.2 และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 85.8

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสนับสนุนทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตาราง 2 แสดงสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ
ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	μ	σ	สภาพ การบริหารจัดการ
1. บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามประกาศ การพิจารณาและแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามมาตรฐานการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.42	0.64	มาก
2. การได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริม การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ การจัดสรร	4.49	0.60	มาก
3. มีการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็กระยะ 3 ปี เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษาและแผนพัฒนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.37	0.68	มาก
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย หลักเกณฑ์และ วิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรร เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551	4.51	0.63	มากที่สุด
5. มีการแต่งตั้งและประชุมคณะกรรมการพิจารณา คัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนทุกปี	4.44	0.67	มาก
6. มีการจัดทำทะเบียนควบคุมพัสดุ และครุภัณฑ์	4.41	0.66	มาก
7. การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิสวัสดิการของ คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นและ หนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	4.40	0.65	มาก
รวม	4.43	0.55	มาก

หมายเหตุ: N = 113

จากตาราง 2 ในภาพรวมของสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.43, \sigma = 0.55$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด ($\mu = 4.51, \sigma = 0.63$) รองลงมา คือ การได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรร ($\mu = 4.49, \sigma = 0.60$) และข้อที่สภาพการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ มีการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็กระยะ 3 ปี เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษา และแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\mu = 4.37, \sigma = 0.68$)

ตาราง 3 แสดงสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	μ	σ	สภาพ การบริหารจัดการ
1. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบการพิจารณา ในเรื่องการเลื่อนขั้น ค่าตอบแทน การต่อ สัญญาจ้าง	4.43	0.67	มาก
2. มีการพัฒนาบุคลากร พัฒนาความรู้และทักษะ ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	4.10	0.89	มาก
3. ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก มีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.52	0.64	มากที่สุด
4. ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายและแผนงาน ที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.47	0.66	มาก
รวม	4.42	0.55	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้านบุคลากร	μ	σ	สภาพ การบริหารจัดการ
5. ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนปฏิบัติงานทางวิชาการตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย	4.51	0.63	มากที่สุด
6. ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็กและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย	4.56	0.53	มากที่สุด
7. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามา มีบทบาทและให้ความสำคัญในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน	4.38	0.72	มาก
8. หัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและให้ความสำคัญในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน	4.36	0.66	มาก
รวม	4.42	0.55	มาก

หมายเหตุ: N = 113

จากตาราง 3 ในภาพรวมของสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากร มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.55$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็กและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายมีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด ($\mu = 4.56$, $\sigma = 0.53$) รองลงมา คือ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก มีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\mu = 4.52$, $\sigma = 0.64$) และข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การพัฒนาบุคลากร พัฒนาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.89$)

ตาราง 4 แสดงสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ
ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัย	μ	σ	สภาพการบริหาร จัดการ
1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัยสำหรับเด็ก	4.55	0.58	มากที่สุด
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพพื้นที่ใช้ สอยถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและ ปลอดภัยต่อเด็กเล็ก	4.53	0.57	มากที่สุด
3. ห้องส้วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสะอาด มีเพียงพอและถูกสุขลักษณะ	4.41	0.70	มาก
4. บรรยากาศในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก	4.49	0.61	มาก
5. มีการกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะ	4.49	0.61	มาก
6. มีการติดตั้งลวดเพื่อป้องกันแมลงและพาหะ นำโรค	4.20	1.01	มาก
7. สนามเด็กเล่นและอุปกรณ์มีความปลอดภัย กับเด็ก	4.06	0.98	มาก
8. มีการติดตั้งอุปกรณ์ระบบความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในอาคารศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	4.38	0.77	มาก
9. การฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	4.28	0.78	มาก
10. บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการอบรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น	4.10	0.91	มาก
รวม	4.35	0.56	มาก

หมายเหตุ: N = 113

จากตาราง 4 ในภาพรวมของสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.56$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย สำหรับเด็ก ($\mu = 4.55$, $\sigma = 0.58$) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพพื้นที่ใช้สอย ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อเด็กเล็ก ($\mu = 4.53$, $\sigma = 0.57$) และข้อที่ปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ สนามเด็กเล่นและอุปกรณ์มีความปลอดภัยกับเด็ก ($\mu = 4.06$, $\sigma = 0.98$)

ตาราง 5 แสดงสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	μ	σ	สภาพการบริหารจัดการ
1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ศึกษาทำความเข้าใจ และนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ เรียนรู้ของเด็ก	4.43	0.65	มาก
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดกิจกรรมประจำวัน สำหรับเด็กตามช่วงอายุและการเรียนรู้ของเด็ก	4.53	0.61	มากที่สุด
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แต่งตั้งคณะกรรมการ จากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันในการจัดทำ หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.48	0.64	มาก
4. ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้คำนึงถึงมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่ พึงประสงค์ในเด็กแต่ละกลุ่มอายุที่ผู้สอน รับผิดชอบ	4.47	0.62	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	μ	σ	สภาพการบริหารจัดการ
5. มีการใช้สื่อที่หลากหลายในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.42	0.67	มาก
6. มีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	4.46	0.66	มาก
7. มีการวัดและประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและครบทุกด้าน	4.47	0.61	มาก
8. มีการวิเคราะห์ข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล/ผลงานอย่างมีระบบ	4.36	0.69	มาก
9. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.34	0.71	มาก
10. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนด	4.28	0.71	มาก
11. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียนและได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.58	0.58	มากที่สุด
12. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินคุณภาพภายในทุกปีการศึกษา	4.45	0.63	มาก
รวม	4.44	0.54	มาก

หมายเหตุ: N = 113

จากตาราง 5 ในภาพรวมของสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.44, \sigma = 0.54$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการจัดกิจกรรม วันสำคัญต่าง ๆ /โครงการ ที่ส่งเสริมผู้เรียนและได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด ($\mu = 4.58, \sigma = 0.58$) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดกิจกรรมประจำวัน สำหรับเด็กตามช่วงอายุและการเรียนรู้ของเด็ก ($\mu = 4.53, \sigma = 0.61$) และข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง เพื่อนำมาพัฒนา กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนด ($\mu = 4.28, \sigma = 0.71$)

ตาราง 6 แสดงสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน จากทุกภาคส่วน	สภาพการบริหาร จัดการ		
	μ	σ	
1. บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	4.35	0.72	มาก
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนในการดำเนินงาน และพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.32	0.75	มาก
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสร้างเครือข่ายกับชุมชน เช่น จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน การจัดทำสมุดสื่อ สารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง จัดทำป้าย นิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง	4.56	0.58	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน จากทุกภาคส่วน	μ	σ	สภาพการบริหาร จัดการ
4. ชุมชนร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมทั้งการจัดซื้อสื่อ การเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนา เด็กปฐมวัย	4.41	0.73	มาก
5. ชุมชนให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญา ท้องถิ่นให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.35	0.74	มาก
6. ชุมชนให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.37	0.79	มาก
รวม	4.39	0.64	มาก

หมายเหตุ: N = 113

จากตาราง 6 ในภาพรวมของสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน มีสภาพการบริหารจัดการ มาก
($\mu = 4.39, \sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสร้างเครือข่ายกับชุมชน
เช่น จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน การจัดทำสมุดสื่อ สารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง จัดทำป้ายนิเทศ
ให้ความรู้กับผู้ปกครอง มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด ($\mu = 4.6, \sigma = 0.58$) รองลงมา คือ
ชุมชนร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมทั้งการจัดซื้อสื่อ การเรียน
การสอน วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\mu = 4.41, \sigma = 0.73$) และข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุด
คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนในการดำเนินงานและ
พัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\mu = 4.32, \sigma = 0.7$)

ตาราง 7 แสดงสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	μ	σ	สภาพการบริหารจัดการ
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.29	0.80	มาก
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค	4.16	0.88	มาก
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำ สรุปและรายงาน แผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ	4.39	0.69	มาก
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ งานพัฒนาเครือข่าย	4.19	0.89	มาก
รวม	4.26	0.71	มาก

หมายเหตุ: N = 113

จากตาราง 7 ในภาพรวมของสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.71$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำสรุป และรายงาน แผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.69$) รองลงมา คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม

สนับสนุนการจัดประชุมครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\mu = 4.29, \sigma = 0.80$) และข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค ($\mu = 4.16, \sigma = 0.88$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ในแต่ละด้าน ดังนี้

ตาราง 8 แสดงแนวทางด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	ความถี่	ร้อยละ
1. ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม	12	19.35
2. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ	17	27.42
3. อยากให้ทางกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดสรรเงินเดือน ค่าตอบแทนครูให้ทันต่อเหตุการณ์และเป็นปัจจุบัน เพราะตอนนี้ล่าช้ามาก	24	38.71
4. ควรมีการจัดแผนพัฒนาศูนย์ฯ	9	14.52
รวม	62	100.00

จากตาราง 8 แนวทางในด้านการบริหารจัดการที่แสดงแนวทางมากที่สุด คือ อยากให้ทางกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดสรรเงินเดือน ค่าตอบแทนครูให้ทันต่อเหตุการณ์และเป็นปัจจุบัน เพราะตอนนี้ล่าช้ามาก จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 38.71 รองลงมา คือ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 27.42 ส่วนที่ให้แนวทางน้อยที่สุด คือ ควรมีการจัดแผนพัฒนาศูนย์ฯ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 14.52

ตาราง 9 แสดงแนวทางด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	ความถี่	ร้อยละ
1. ขาดบุคลากรทางการศึกษา ไม่เพียงพอ	8	9.20
2. ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็กควรได้รับการอบรมอย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อ 1 ปี	15	17.24
3. ยังขาดในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างถูกต้อง	7	8.05
4. ควรมีการจัดอบรมเรื่องการทำวิจัยในเด็กปฐมวัยและการอบรมสื่อการสอนเพิ่มทักษะในการปฏิบัติหน้าที่	22	25.29
5. จัดบุคลากรเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบให้ดีกว่านี้ และเหมาะสมกับคุณวุฒิ	35	40.22
รวม	87	100.00

จากตาราง 9 แนวทางด้านบุคลากรที่แสดงแนวทางมากที่สุด ก็คือ จัดบุคลากรเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบให้ดีกว่านี้และเหมาะสมกับคุณวุฒิ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 40.22 รองลงมา ควรมีการจัดอบรมเรื่องการทำวิจัยในเด็กปฐมวัยและการอบรมสื่อการสอนเพิ่มทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 25.29 ส่วนแนวทางที่น้อยที่สุด ก็คือ ยังขาดในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างถูกต้อง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.05

ตาราง 10 แสดงแนวทางด้านอาคาร สถานที่และความปลอดภัย

ด้านอาคาร สถานที่และความปลอดภัย	ความถี่	ร้อยละ
1. จัดติดตั้งมุ้งลวด ปูพื้นทางเดินรอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	9	9.38
2. จัดติดตั้งเครื่องเล่นสนามให้มีมาตรฐาน	8	8.33
3. จัดขอรวบรวมบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติม	12	12.50
4. ควรปรับภูมิทัศน์รอบ ๆ ศูนย์ฯ ไม่มีพื้นที่สีเขียวสำหรับเด็กวิ่งเล่น	23	23.95
5. อาคารยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร	10	10.42

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้านอาคาร สถานที่และความปลอดภัย	ความถี่	ร้อยละ
6. ระบบน้ำประปาไม่ดี ชาติห้องน้ำ ห้องส้วมไม่เพียงพอ และมีขนาดไม่เหมาะสมกับเด็ก	34	35.42
รวม	96	100.00

จากตาราง 10 แนวทางด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ที่มีแนวทางมากที่สุด คือ ระบบน้ำประปาไม่ดี ชาติห้องน้ำ ห้องส้วมไม่เพียงพอ และมีขนาดไม่เหมาะสมกับเด็ก จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 35.42 รองลงมา คือ ควรปรับปรุงทัศนียภาพ ทัศนียภาพ ไม่มีพื้นที่สีเขียวสำหรับเด็กวิ่งเล่น จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23.95 ส่วนแนวทางน้อยที่สุด ก็คือ จัดติดตั้งเครื่องเล่นสนามให้มีมาตรฐาน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33

ตาราง 11 แสดงแนวทางด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	ความถี่	ร้อยละ
1. ควรจัดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยให้ตรงกับกิจกรรมของเด็ก	18	21.69
2. ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก	25	30.12
3. การเขียนแผนจัดประสบการณ์อยากให้อิงของกรมฯ ไม่ต้องคิดใหม่ ทำใหม่ ตามใจหัวหน้าวิชาการ	40	48.19
รวม	83	100.00

จากตาราง 11 แนวทางด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีข้อเสนอแนะมากที่สุด ก็คือ การเขียนแผนจัดประสบการณ์อยากให้อิงของกรมฯ ไม่ต้องคิดใหม่ ทำใหม่ ตามใจหัวหน้าวิชาการ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 48.19 รองลงมา คือ ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 30.12 ส่วนที่มีแนวทางน้อยที่สุด คือ ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็กควรจัดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยให้ตรงกับกิจกรรมของเด็ก จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 21.69

ตาราง 12 แสดงแนวทางด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน	ความถี่	ร้อยละ
1. ควรมีการจัดประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	16	20.51
2. ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	38	48.72
3. ชุมชนควรให้การช่วยเหลือ	24	30.77
รวม	78	100.00

จากตาราง 12 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน แนวทางที่มากที่สุด ก็คือ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 48.72 รองลงมา คือ ชุมชนควรให้การช่วยเหลือ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 ส่วนแนวทางที่น้อยที่สุด ก็คือ ควรมีการจัดประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 20.51

ตาราง 13 แสดงแนวทางด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	ความถี่	ร้อยละ
1. เด็กขาดการแข่งขันกีฬา ร่วมกับชุมชน อยากให้เครือข่ายมีกิจกรรมกลุ่ม เช่น การผลิตสื่อ เยี่ยมศูนย์ในเครือข่าย เพื่อเป็น การนิเทศไปในตัว	31	44.29
2. ผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็กควรไปเรียนไปรู้สร้าง เครือข่ายเพื่อเพิ่มความรู้ให้เท่าทันตลอดเวลา	19	27.14
3. อยากให้มีการแข่งขันกีฬาครูในเขตอำเภอ ดอกคำใต้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน	14	20.00
4. มีการจัดการแข่งขันทักษะเด็กปฐมวัยอย่าง ต่อเนื่อง	6	8.57
รวม	70	100.00

จากตาราง 13 แนวทางด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ข้อเสนอแนะที่มีมากที่สุด คือ เด็กขาดการแข่งขันกีฬาพร้อมกับชุมชน อยากให้เครือข่ายมีกิจกรรมกลุ่ม เช่น การผลิตสื่อ เยี่ยมศูนย์ในเครือข่าย เพื่อเป็นการนิเทศไปในตัว จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 44.29 รองลงมา ก็คือ ผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็กควรไปเรียนไปรู้ สร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มความรู้ ให้เท่าทันตลอดเวลา จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 27.14 ส่วนแนวทางที่น้อยที่สุด คือ มีการจัดการแข่งขันทักษะเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “ศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 33 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 68 คน ผู้ดูแลเด็ก 12 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา รวมทั้งสิ้น 113 คน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.6 สังกัดหน่วยงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 52.2 ซึ่งส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 59.3 ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 60.2 และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 85.8

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสนับสนุนทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. สภาพด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวม มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.43, \sigma = 0.55$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด ($\mu = 4.51, \sigma = 0.63$) รองลงมา คือ การได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรร ($\mu = 4.49, \sigma = 0.60$) และข้อที่สภาพการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ มีการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็กระยะ 3 ปี เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษาและแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\mu = 4.37, \sigma = 0.68$)

2. สภาพด้านบุคลากร โดยภาพรวม มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.42, \sigma = 0.55$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็กและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายมีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด ($\mu = 4.56, \sigma = 0.53$) รองลงมา คือ ครูผู้ดูแลเด็ก ครูผู้ช่วยดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก มีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\mu = 4.52, \sigma = 0.64$) และข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือการพัฒนาบุคลากร พัฒนาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 4.10, \sigma = 0.89$)

3. สภาพด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยภาพรวม มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.35, \sigma = 0.56$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัยสำหรับเด็ก ($\mu = 4.55, \sigma = 0.58$) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพพื้นที่ใช้สอยถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อเด็กเล็ก ($\mu = 4.53, \sigma = 0.57$) และข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ สนามเด็กเล่นและอุปกรณ์ มีความปลอดภัยกับเด็ก ($\mu = 4.06, \sigma = 0.98$)

4. สภาพด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยภาพรวม มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.44, \sigma = 0.54$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียนและได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด ($\mu = 4.58, \sigma = 0.58$) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กตามช่วงอายุ และการเรียนรู้ของเด็ก ($\mu = 4.53, \sigma = 0.61$) และข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทำวิจัยในชั้นเรียน

อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนด ($\mu = 4.28, \sigma = 0.71$)

5. สภาพด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยภาพรวมมีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.39, \sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสร้างเครือข่ายกับชุมชน เช่น จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน การจัดทำสมุดสื่อ สารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด ($\mu = 4.6, \sigma = 0.58$) รองลงมา คือ ชุมชนร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\mu = 4.41, \sigma = 0.73$) และข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินงานและพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\mu = 4.32, \sigma = 0.7$)

6. สภาพด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมแล้วมีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.26, \sigma = 0.71$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำสรุป และรายงาน แผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ ($\mu = 4.39, \sigma = 0.69$) รองลงมา คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุนการจัดประชุมครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\mu = 4.29, \sigma = 0.80$) และข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค ($\mu = 4.16, \sigma = 0.88$)

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ในแต่ละด้าน ดังนี้

1. แนวทางด้านการบริหารจัดการ ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ อยากให้ทางกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดสรรเงินเดือน ค่าตอบแทนครูให้ทันต่อเหตุการณ์และเป็นปัจจุบัน เพราะตอนนี้ล่าช้ามาก ผู้บริหารให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่อนข้างน้อย ควรมีการจัดแผนพัฒนาศูนย์ฯ

2. แนวทางด้านบุคลากร คือ จัดบุคลากรเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบให้ดีกว่านี้และเหมาะสมกับคุณวุฒิ ควรมีการจัดอบรมเรื่องการทำวิจัยในเด็กปฐมวัยและการอบรมสื่อการสอน เพิ่มทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ ยังขาดในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างถูกต้อง

3. แนวทางด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย จัดติดตั้งมุ้งลวด ปูพื้นทางเดินรอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดติดตั้งเครื่องเล่นสนามให้มีมาตรฐาน จัดขอบรอบรั้วบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติม ควรปรับปรุงภูมิทัศน์รอบ ๆ ศูนย์ฯ ไม่มีพื้นที่สีเขียวสำหรับเด็กวิ่งเล่น อาคารยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร ระบบน้ำประปาไม่ดี ขาดห้องน้ำ ห้องส้วมไม่เพียงพอ และมีขนาดไม่เหมาะสมกับเด็ก

4. แนวทางด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็กควรจัดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยให้ตรงกับกิจกรรมของเด็ก ควรจัดให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก การเขียนแผนจัดประสบการณ์อยากให้อิงของกรมฯ ไม่ต้องคิดใหม่ทำใหม่ ตามใจหัวหน้าวิชาการ

5. แนวทางด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 48.72 รองลงมาคือ ชุมชนควรให้การช่วยเหลือ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 ส่วนข้อเสนอแนะที่น้อยที่สุด ก็คือ ควรมีการจัดประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

6. แนวทางด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เด็กขาดการแข่งขันกีฬา ร่วมกับชุมชน อยากให้เครือข่ายมีกิจกรรมกลุ่ม เช่น การผลิตสื่อ เยี่ยมศูนย์ในเครือข่าย เพื่อเป็นการนิเทศไปในตัว ผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็กควรใฝ่เรียน ใฝ่รู้สร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มความรู้ให้เท่าทันตลอดเวลา อยากให้มีการแข่งขันกีฬาครูในเขตอำเภอดอกคำใต้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน มีการจัดการแข่งขันทักษะเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายการวิจัย

การอภิปรายผลการศึกษา ผู้ศึกษาได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปราย ดังนี้

สภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ผลที่เป็นเช่นนี้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ส่งเสริมให้ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการบริหารการศึกษา ตลอดจนจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนใหญ่ได้ถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบมากขึ้น การบริหารจัดการทุก ๆ ด้าน ทำให้การบริหารงานเกิดความคล่องตัวมากขึ้น จากสาเหตุดังกล่าวทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้แสดง

ความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรี ชุมสวัสดิ์ (2551) ที่ได้ศึกษาความพร้อมในการ จัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยยาบมีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ส่งเสริมให้บุคลากรที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยเข้ารับการอบรม และสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเองให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณ ในการจัดการศึกษาสร้างแผนงาน การใช้จ้างبودหนุนของรัฐ ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่จัดโครงสร้างการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยวางแผนจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในปีต่อมา และสอดคล้องผลวิจัยของปรศณี เจริญใจ (2551) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จอยู่ในระดับมากทั้งความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเทพเสด็จในฐานะผู้ปกครองนักเรียน โดยส่วนของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาคณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้างองค์กรบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นที่ตรงกันด้านบุคลากร ด้านพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและด้านผู้เรียนและประชาชนที่อาศัยในตำบลเทพเสด็จในฐานะผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจในประสิทธิภาพของผู้เรียนในระดับมาก ด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กควรได้รับการส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีทางการศึกษาทุกคน เพื่อให้เกิดการยอมรับในคุณภาพของผู้สอน ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจะนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนและการจัดการระบบข้อมูลต่าง ๆ ในศูนย์เพื่อให้เกิดความเป็นปัจจุบันของข้อมูลและเด็กนักเรียนสนใจที่จะเรียนหนังสือมากขึ้น และด้านผู้เรียนควรที่จะเลือกสื่อและมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเล็กซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า โดยภาพรวมมีสภาพการบริหารจัดการ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551

มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด รองลงมา คือ การได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรร เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการวางแผน ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงาน และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการวางระบบกลไกที่ดีในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณา ถาคำ (2552) ศึกษาค้นคว้า เรื่อง “ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษา พบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ ด้านปัจจัยในภาพรวม พบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 88.50) และเมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติหรือมีความพร้อมในการจัดการศึกษาด้านปัจจัยทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าร้อยละ ของการปฏิบัติหรือมีความพร้อมด้านปัจจัยสูง คือ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการทำงานหรือสภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตไว้ก่อนเสมอ ผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจนเป็นที่รักของประชาชนและพนักงานท้องถิ่น ผู้บริหารวางตัวไว้ อย่างเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี โครงการและกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่นมาจากการประชุม สماعคม ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการบริหาร ผู้บริหารตัดสินใจหรือปฏิบัติงานบนพื้นฐานของเหตุและผล บุคลากรทางการศึกษามีคุณสมบัติ ตรงตามมาตรฐานการปฏิบัติตน บุคลากรในหน่วยงานการศึกษาของ อบท. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีมนุษยสัมพันธ์หน่วยงานการศึกษาของ อบท. มีแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีหน่วยงานการศึกษาของ อบท. มีแผนการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้ งบประมาณหน่วยงานการศึกษาของ อบท. มีแผนการจัดหาครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หน่วยงานการศึกษาของ อบท. มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 100) รองลงมา ผู้บริหารจัดลำดับ ขั้นตอนในการทำงาน

2. ด้านบุคลากร พบว่า โดยภาพรวม มีสภาพการบริหารจัดการ มาก เมื่อพิจารณา รายละเอียด พบว่า ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแล เด็กและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายมีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด รองลงมา คือ ครูผู้ดูแลเด็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก มีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา ชินสี (2552) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปัจจุบันยังพบปัญหาบุคลากร

ขาดประสบการณ์ระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำงบประมาณไม่เพียงพอ การเบิกจ่ายงบประมาณไม่คล่องตัว อาคารสถานที่ไม่ได้มาตรฐาน สภาพแวดล้อมยังไม่มีควมรรื่นที่จะตอบสนองต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมภายในการจัดมุมประสบการณ์ไม่ครอบคลุมกิจกรรมของเด็กตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด อุปกรณ์และสื่อการเรียนไม่เพียงพอ ไม่มีการกำหนดนโยบายและแผนที่จะพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน ผู้ปกครองและชุมชน ส่วนร่วมในการวางแผนน้อย ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการ บุคลากรได้รับการพัฒนาโดยการให้ทุนการศึกษาแต่ยังไม่ครบทุกคน ไม่มีบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขาไปนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเด็กเล็กมีสุขภาพฟันผุ สำหรับแนวทางการพัฒนา พบว่า ควรสร้างแรงจูงใจและจัดสวัสดิการแก่บุคลากรให้มากขึ้น ประสานงานร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดจ้างบุคลากรในตำแหน่งนักการเพื่อปฏิบัติหน้าที่หมุนเวียนในแต่ละศูนย์กำหนดเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณในส่วนที่เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นแนวเดียวกัน ปรับปรุงอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย ควรให้ความรู้เรื่องการผลิตสื่อ การจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการแก่ครูผู้ดูแลเด็ก พัฒนาบุคลากรให้ทั่วถึงและหลากหลายรูปแบบ ให้ความรู้เรื่องกรณีเหตุแก่บุคลากรที่รับผิดชอบ และขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขมาให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการดูแลและป้องกันสุขภาพฟันผุ

3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ในสภาพการบริหารจัดการ มาก พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัยสำหรับเด็ก รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพพื้นที่ใช้สอยถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อเด็กเล็ก ทั้งนี้ อาจเนื่องด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการมอบหมายนโยบายให้มีการปรับปรุงมุมเรียนรู้ ปรับภูมิทัศน์ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัย ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก จัดบรรยากาศในชั้นเรียนและนอกห้องเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และผู้ปกครอง จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและเหมาะสมกับเด็ก จัดให้มีมาตรการเพื่อเพิ่มความปลอดภัย โดยมีการติดตั้งอุปกรณ์และระบบความปลอดภัย จัดให้มีมาตรการความปลอดภัยของเด็กเป็นสัดส่วน มีห้องปฐมพยาบาล ตูยาสารัมถ์ ห้องรับประทานอาหารมีพื้นที่สีเขียวสวยงามเอื้อต่อการจัดการศึกษา มีแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาของเด็กตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรี ชุมสวัสดิ์ (2551) ได้ศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบ

มีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ส่งเสริมให้บุคลากรที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย เข้ารับการอบรม และสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเองให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณ ในการจัดการศึกษาสร้างแผนงาน การใช้จ้างบอหดหนุนของรัฐ ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคาร สถานที่จัดโครงสร้างการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยวางแผนจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในปีต่อมา

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยภาพรวม พบว่า มีสภาพ การบริหารจัดการ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการจัดกิจกรรม วันสำคัญต่าง ๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียนและได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดกิจกรรมประจำวัน สำหรับเด็กตามช่วงอายุและการเรียนรู้ของเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของดลตรี มันทาน้อย (2554) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง “ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น อำเภอตากฟ้า จังหวัดสกลนคร” พบว่า

4.1 ระดับปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น อำเภอตากฟ้า จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป Product Evaluation: การประเมิน ผลผลิตของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านแม่กา พบว่า ผู้ปกครองด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ

4.2 การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอตากฟ้า จังหวัดสกลนคร ซึ่งจำแนกตามสภาพ โดยรวมและ รายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4.3 การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอตากฟ้า จังหวัดสกลนคร จำแนกตามขนาดขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ โดยองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดกลางมีปัญหาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่

จากแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า
1) ด้านการบริหารวิชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเฝ้าสังเกตการณ์เทศ ติดตาม การจัดประสบการณ์ของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง การจัดอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรหรือศึกษา ศึกษาศูนย์ที่เป็นต้นแบบ เปิดโอกาสให้ครูผู้ดูแลเด็กสามารถเลือกสื่อแก่ครูผู้ดูแลเด็กในการสอน

เอง2) ด้านการบริหารงบประมาณ ต้องให้การอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อแก่ครูผู้ดูแลเด็ก จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและควรบูรณาการในการดำเนินงานกับสถานศึกษาใกล้เคียง 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรให้มีการประชุมบุคลากร โดยให้โอกาสในการกำหนดขอบข่ายงาน สร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรและให้โอกาสครูผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม 4) ด้านบริหารทั่วไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดคุณสมบัติของครูผู้ดูแลเด็กต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย เป็นอย่างต่ำ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานการศึกษาอื่นและจัดหาพื้นที่ในการสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เหมาะสม

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน พบว่า มีสภาพ การบริหารจัดการ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสร้างเครือข่ายกับชุมชน เช่น จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน การจัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง จัดทำป้ายนิเทศ ให้ความรู้กับผู้ปกครอง มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด รองลงมา คือ ชุมชนร่วมสนับสนุน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมทั้งการจัดซื้อสื่อ การเรียน การสอน วัสดุ อุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วน ในการให้คำแนะนำ ปรึกษา สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะวิชาการของ ผู้ปกครองและชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา พร้อมการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในการเผยแพร่ การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ แก่ผู้ปกครองและชุมชน ให้เห็นถึง ความสำคัญของการศึกษาและสนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษในการส่งเสริมพัฒนาการ ของเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณา สวัสดิ์ชัย (2551) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของค์การบริหารส่วนตำบลตันธง จังหวัดลำพูน พบว่า ชุมชนได้รับรู้ปัญหาในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดตามการวางแผน การจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดต่อสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นประสานงานเกี่ยวกับการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บริจาคสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูพี่เลี้ยงเด็กและติดตามผล การดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ไม่มีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ เป็นวิทยากร ให้ความรู้เสริมประสบการณ์แก่เด็ก และเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สำหรับ

6. ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า มีสภาพการบริหารจัดการ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำสรุป และรายงานแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ รองลงมา คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุนการจัดประชุมครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแนวคิดที่ว่าให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุมกว้างขวางเป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยจึงได้มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับความคิดเห็น มากที่สุด ทุก ๆ ด้าน ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการนิเทศงาน ติดตามประเมินผล การดำเนินงานทุกระยะอย่างต่อเนื่อง มีการจัดงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อและอุปกรณ์การสอนให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานและที่สำคัญ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กได้รับการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีหรือในระดับที่สูงขึ้นในสาขาที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรให้ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหาร ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

อย่างสม่ำเสมอ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง การแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาค้นคว้าความต้องการของครูผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาศูนย์ และการจัดการศึกษาต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ
2. ศึกษาศึกษาทัศนคติของนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต่อการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ใจเที่ยง. (2555). การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลแม่ปืม
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัย
นเรศวร, พะเยา.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น. ม.ป.ท.: กระทรวงมหาดไทย.
- กฤษณา สวัสดิ์ชัย. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
องค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
- กฤษณา ฤคำ. (2552). ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรการศึกษาปฐมวัย.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จรรยา ชินสี (2552). แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม.,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จิรชาย นานบุญมี (2552). ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก
ในอำเภอร่องกว้าง จังหวัดแพร่. การค้นคว้าแบบอิสระ ส.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่.
- ชัยวิชิต บุญทอง. (2554). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการส่งบุตรหลานเข้าศึกษา
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตตำบลโคกหาร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รป.ม.,
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ปทุมธานี.
- ชัยวัฒน์ พรินทรากุล และคณะ. (2548). การศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาการศึกษาระดับ
ตำบล กรณีศึกษาอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม.,
มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ดลตรี มันทาน้อย. (2554). ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น อำเภอตาก้า จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์. ค.ม., มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

- ธนพล ดอนชวนชม. (2552). **แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- บุญเชื้อ เอี่ยมรัตน์. (2544). **ความพร้อมและความต้องการการสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี**. งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ปรีศณี เจริญใจ. (2551). **การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ รม.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พัชรี ชุมสวัสดิ์. (2551). **การศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน**. การค้นคว้าแบบอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พีรพันธ์ กันทะมาลา. (2556). **สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. พะเยา. มหาวิทยาลัยพะเยา
- เขาวพา เดชะคุปต์ (2542). **การศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: เอบี กราฟฟิกส์ดีไซน์.
- ศรินาถ ศุภบุญ. (2550). **ด้านความพึงพอใจของประชาชนในประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอิฐ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง**. การศึกษาอิสระ รม.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สมพงษ์ นิตพิทักษ์ชน. (2551). **ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าเรือ จังหวัดลพบุรี**. การศึกษาอิสระ. รม.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). **การจัดการศึกษาของชุมชน**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2553**. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น: ม.ป.พ.

- สุรสิทธิ์ ป้อมภา. (2553). **ประสิทธิภาพของผู้ดูแลเด็กเล็กต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- Best, J. W. (1977). **Research in Education** (3rd ed). New Jersey: Prentice hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถาม

เรื่อง

ศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาสภาพการดำเนินงาน
และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครู
ผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ได้นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในการปรับปรุงและพัฒนาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ
ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check-list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแบ่ง
มาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่
สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม
จากชุมชนและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
เป็นแบบที่มีตัวเลือกเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เป็นแบบเติมคำในช่องว่างลักษณะคำถามปลายเปิด
(Open-end Form)

ผลการศึกษาจะกล่าวภาพรวมไม่มีผลกระทบต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นใดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่ง แต่จะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการ
จัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

นางอภิญา คำวังสืบ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบคำถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

สถานภาพทั่วไป

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 30 ปี	☐ 30-40 ปี
☐ 41-50 ปี	☐ 51 ปีขึ้นไป
3. หน่วยงานที่ท่านสังกัด

☐ เทศบาล	☐ องค์การบริหารส่วนตำบล
---------------------------------	--
4. ประสบการณ์ในการทำงาน

☐ ต่ำกว่า 3 ปี	☐ 3-5 ปี
☐ 6-10 ปี	☐ 11-15 ปี ขึ้นไป
5. ตำแหน่ง

☐ ครูผู้ดูแลเด็ก	☐ ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก
☐ ผู้ดูแลเด็ก	
6. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท	

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแบ่ง มาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริม เครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเพียงอย่างเดียว โดยกำหนดเกณฑ์ต่อไปนี้

5	หมายถึง	สภาพการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	สภาพการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง	สภาพการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	สภาพการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง	สภาพการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

สภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพการบริหารจัดการ				
	5	4	3	2	1
ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
1. การพิจารณาและแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
2. การได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรร					
3. มีการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็กระยะ 3 ปี เพื่อนำเข้าสู่ แผนพัฒนาการศึกษาและแผนพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น					
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษา ไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551					

สภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพการบริหารจัดการ				
	5	4	3	2	1
5. มีการแต่งตั้งและประชุมคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือก สื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน ทุกปี					
6. มีการจัดทำทะเบียนควบคุมวัสดุ และครุภัณฑ์					
7. การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิสวัสดิการของบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลาง พนักงานส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง					
ด้านบุคลากร					
1. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ประกอบการพิจารณาในเรื่องการเลื่อนขั้น ค่าตอบแทน การต่อสัญญาจ้าง					
2. มีการพัฒนาบุคลากร พัฒนาความรู้ และทักษะในการ ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง					
3. ครูผู้ดูแลเด็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก มีคุณสมบัติครบถ้วน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
4. ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก รับผิดชอบ ดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินงานเป็นไปตาม นโยบายและแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ					
5. ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ปฏิบัติหน้าที่ เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริม การเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการ ตลอดจน ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย					
6. ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก สนับสนุนช่วยเหลือ การปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็กและปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่ได้รับมอบหมาย					
7. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและ ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มี คุณภาพและได้มาตรฐาน					

สภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพการบริหารจัดการ				
	5	4	3	2	1
8. หัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามา มีบทบาทและให้ความสำคัญในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน					
ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย					
1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย สำหรับเด็ก					
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพพื้นที่ใช้สอย ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อเด็กเล็ก					
3. ห้องส้วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสะอาด มีเพียงพอและ ถูกสุขลักษณะ					
4. บรรยากาศในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศ ถ่ายเทได้สะดวก					
ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย					
1. มีการกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะ					
2. มีการติดตั้งลวดเพื่อป้องกันแมลง และพาหนะนำโรค					
3. สนามเด็กเล่นและอุปกรณ์มีความปลอดภัยกับเด็ก					
4. มีการติดตั้งอุปกรณ์ระบบความปลอดภัยหรือเครื่องตัดไฟ ภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
5. มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง					
6. บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการอบรมการปฐม พยาบาลเบื้องต้น					
ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร					
1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ศึกษาทำความเข้าใจและนำหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการ จัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็ก					

สภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพการบริหารจัดการ				
	5	4	3	2	1
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก ตามช่วงอายุและการเรียนรู้ของเด็ก					
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แต่งตั้งคณะกรรมการจาก ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก					
4. ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้คำนึงถึงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ในเด็กแต่ละกลุ่มอายุที่ผู้สอน รับผิดชอบ					
5. มีการใช้สื่อที่หลากหลายในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้					
6. มีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่น					
7. มีการวัดและประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และครบทุกด้าน					
8. มีการวิเคราะห์ข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล/ผลงานอย่างมี ระบบ					
9. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการนิเทศ ติดตามและ ประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
10. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 เรื่อง เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามที่กำหนด					
11. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ/ โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียนและได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					

สภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพการบริหารจัดการ				
	5	4	3	2	1
12. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินคุณภาพภายใน ทุกปีการศึกษา					
ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน					
1. บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และสถาบัน ศาสนา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนในการดำเนินงานและพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก					
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสร้างเครือข่ายกับชุมชน เช่น จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน การจัดทำสมุดสื่อสารระหว่าง ศูนย์กับผู้ปกครอง จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง					
4. ชุมชนร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย					
5. ชุมชนให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปราชญ์ ชาวบ้าน ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้บุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
6. ชุมชนให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน					
ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย					
7. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุนการจัด ประชุมครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผน ความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
8. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการสร้างเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค					

สภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพการบริหารจัดการ				
	5	4	3	2	1
ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย					
1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำ สรุป และรายงาน แผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานเครือข่ายศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ					
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ งานพัฒนาเครือข่าย					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เป็นแบบเติมคำในช่องว่าง

1. ด้านการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

.....

2. ด้านบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

.....

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

.....

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะ

.....

5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะ

.....

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ

.....

ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการหาค่าความเที่ยงตรงและคุณภาพของเครื่องมือ

ในการพิจารณาว่า ข้อคำถามในแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิร่วมพิจารณาคุณภาพแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

1. นายณรงค์ชัย ศรีเมือง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันจกปก
โรงเรียนบ้านสันจกปก อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
2. นายธราพงศ์ เพ็ญจริง ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้
องค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
3. นายสุรสิทธิ์ ป้อมภา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองการศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา แบบสอบถาม เรื่อง ศึกษาศาภาพ การดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอตอค่าได้ จังหวัดพะเยา

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก							
1	การพิจารณาและแต่งตั้งคณะกรรมการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตาม มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	การได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริม การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตาม หลักเกณฑ์การจัดสรร	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
3	มีการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ระยะ 3 ปี เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนา การศึกษาและแผนพัฒนาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการนำเงินรายได้ของ สถานศึกษา ไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	มีการแต่งตั้งและประชุมคณะกรรมการ พิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน ทุกปี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
6	มีการจัดทำทะเบียนควบคุมพัสดุและครุภัณฑ์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ สวัสดิการของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านบุคลากร							
1	มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบการพิจารณาในเรื่องการเลื่อนขั้นค่าตอบแทน การต่อสัญญาจ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	มีการพัฒนาบุคลากร พัฒนาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ครูผู้ดูแลเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กผู้ดูแลเด็ก มีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็กรับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
5	ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็กปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้การส่งเสริมการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
6	ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็กสนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็กและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	หัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย							
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยสำหรับเด็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพพื้นที่ใช้สอยถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ห้องส้วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสะอาด มีเพียงพอและถูกสุขลักษณะ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	บรรยากาศในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย							
5	มีการกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	มีการติดมุ้งลวดเพื่อป้องกันแมลงและพาหนะนำโรค	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
7	สนามเด็กเล่นและอุปกรณ์มีความปลอดภัยกับเด็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	มีการติดตั้งอุปกรณ์ระบบความปลอดภัยหรือเครื่องตัดไฟภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
10	บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร							
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ศึกษาทำความเข้าใจและนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กตามช่วงอายุและการเรียนรู้ของเด็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้คำนึงถึงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ในเด็กแต่ละกลุ่มอายุที่ผู้สอนรับผิดชอบ	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
5	มีการใช้สื่อที่หลากหลายในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	มีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	มีการวัดและประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและครบทุกด้าน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	มีการวิเคราะห์ข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล/ผลงานอย่างเป็นระบบ	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
9	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียนและได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินคุณภาพภายในทุกปีการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน							
1	บุคคล ครอบครัวยุว อังค์กรชุมชน อังค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อังค์กรเอกชน อังค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
2	อังค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนในการดำเนินงานและพัฒนาบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสร้างเครือข่ายกับชุมชน เช่น จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน การจัดทำสมุดสื่อ สารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ชุมชนร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	ชุมชนให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยประชาชนชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	ชุมชนให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย							
1	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำ สรุป และรายงาน แผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ งานพัฒนาเครือข่าย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	ด้านการบริหารจัดการ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	ด้านบุคลากร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุน ทุกภาคส่วน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ นามสกุล	อภิญญา คำวังสีบ
วัน เดือน ปี เกิด	19 มิถุนายน 2513
ที่อยู่ปัจจุบัน	108 หมู่ที่ 6 ตำบลดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา 56120
ที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดดอนไชย จังหวัดพะเยา
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครูผู้ดูแลเด็ก
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2546	ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดดอน จังหวัดพะเยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2554	ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย), มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ

ผลงานตีพิมพ์

ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

อภิญญา คำวังสีบ (ผู้บรรยาย). (11 มิถุนายน 2558). ศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. ใน การประชุมทางวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2 (หน้า 1381-1393). พะเยา: กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.

ผลงานตีพิมพ์อื่น ๆ -